s trusis

Viņš pielēca pie vasarnīcas
al bija puķu dobe gar visu
li. „Kas tas tāds?" izbrīnā
ējās lefkojas, bet pa apakšu
di smaržoja rezēdas, visnecilā-
kes ar vistik māko smaržu.
Maksis nebija visai sentimen-
o smaržas nepaēdīsi! Viņu vai-
istīja vasarnīcas siena un vir-
kāpnes. Jā, te jau varētu
o uzsākt! Kādas skaistas ālas
dzīt gar ēkas pakšiem, kas
kā nezūdīgs piemineklis
cilts rosmei un darbigumam!
d vajadzētu vairāk laika . . ."
ns bija viss jāizpēti — kur un
Virtuves durvis arī bija maz-
ļā. Maksis uzlēca uz akmens
ena un noslaistīja ausis, tru-
as nozīmē pārdomas. Viņš ie-
irtuvē, durvis mazliet noģik-
Tai pašā brīdī uz kāpnēm
, kas veda lejā no otrā stāva,
satraukti soļi. Maksis sabi-
ielēca plīts kaktā. Nočaukstē-
uram samestie papīri, nolobītu
mizas un čiekuri.
kāpnēm lejup slīdošais tumšais
neziņā apstājās. Padusē viņam
ela kaste — radioaparāts. Otrs
kas patlaban gaitenī rīkojās
elosipedu, arī sasprindzis iz-

tu ko dzirdēji?" pirmais čuk-

kam kāds ienāca . . ."
tak izbraukšī . . ." pirmais
ās pār kāpņu margām.
tur var zināt! — Es teicu —
vēlāk."
āk būs mēness — tad vēl ne-
. . . Vai logu attaisīji?"
s kārtībā!"
ksi, Maksi! Kur tas rezgalis
s?" pagalmā atskanējaj sētnie-
ss.
s kāpnēs satvēra ciešāk radio-
u un devās lejā, bet, kā tas
dažkārt būt, ja grib kaut ko
ar pārlieku piesardzību, pagrie-
paklupa, nobrāzās lejā — vir-
ajam, kas turēja velosipedu,
peds un abi vīri nolīkās
namā garšlaukus ar milzīgu
i. Maksis izbailēs — ar pēdi-
aronības paliekām — piesita
n iemetās gaitenī.
ns — kas te! Žurkas!" viena
riebumā un izbailēs iesaucās.
— kāds iekšā?" sētnieks pa-
irtuves durvis. „Valā . . ." viņš
ā nočukstēja.
vasarnīca nodimdēja stoidzi-
kšņu solos, noskanēja aši valā
logs, un divi vīri izmetās ārā
krūmos. Sētnieks drāzās pa-
et pakrita priekšnamā pār ve-
du, kas viņam apjukumā likās
kas dzīvs. „Zagli, laupītāji,
a, palīgā!" viņš brēca, čamdī-
to, ko domājās esam pretinie-
et sataustīja tikai pagalam no-
ā Makša ausis.
nu zagli izbēga, bet Maksis bija
rts. Viņš bija izglābis radio-
tu un velosipedu. Mājā trūka
sudraba dakšu un karošu ko
laikam bija paguvuši sabāzt
ās.
ā dienā laikrakstos bija lasāms
s gabaliņš ar virsrakstu „Va-
ais trusis". Diemžēl, Maksis ne-
lasīt. Viņš sēdēja savā sprostā,
inādams burkānus, ko viņam
ienā pienesa vairāk nekā pa-
Nē, viņš nemaz nelīkās lems,
gan daudz cilvēku viņu cilāja
sīm, glaudīja pelēko spalvu un
„Mīlais, drošsirdīgais Maksi!"
ksis, kā visas slavenības, būtu
laimīgāks, ja viņu liktu mierā.
i es neteicu," trusene viņu
ēja, „ko tu pasaulē pieredzēsi?
un šausmas vien! Būtu vis-
dobēs ko labu iekodis. Bet kur
dam dēkainim prāts?"

ondonas meistar-
ketbolā

dosies uz Franciju. Vietējās YMCAs
rv. Smits atvadoties sportistei dāvāja
bet basketbolisti ziedus. V. Bebre pēc
ēl spēlēja Valkas YMCAs basketbola
pret amerikāņu joslas meistaru Vir-
YMCAs izlasi. Meistarvienība bija tik
audējumam, kā vēl nekad. Pulkstenis
2 minūtes līdz spēkstses beigām, kad
s bija 14—11 Valkas labā. Tad vire-
es, kas līdz tam ieguva tikai 3 grozus,
ja pretinieču aizsardzības kļūdas un
15—14 (3—7) uzvaru. Spēkste ietilpa
gas YMCAs un Valkas YMCAs bum-
u ciklā. Futbolā abi pretinieki savie-
idza 1—1 neizšķirti. Volejbolā sievie-
zvarēja Vircburga 15—5, 15—9, bet
m pārākā bija ar hersbruklešiem Spro-
Baumaņi pastiprinātā Valkas vienība,
va 15—3, 15—10 uzvaru. Basketbolā
m Valkas viesi vircburgiešu (Rings,
I. un F. Blicavi uc) pievelca Pērko-
zlovski, Sproģi, Baumaņi un Kupli
(21—15). Kopā ar iepriekšējām spēkš-
Vircburgā 11—5 pārākumu apliecināja
gas YMCAs sportisti, izcīnot sporta
, Vircburgas tirgotāja E. Ozolina, bal-
A. Līrums

jas latviešu galda tenisistu izlase (Lie-
Zilberts, Bērziņš, Paukšēns) uzvarēja
eras pilsētas vienību 6—2.
viešu šachists R. Arlauskas, kas no
aizceļoja uz Austrāliju, spēlēja Rie-
trālijas-Austrumaustrālijas sacensībā.
Mail" pēc tam raksta: „Baltiešu emi-
Arlauskas ir kandidāts Austrālijas šā-
izlases vienībai."
meistarsacīkstes futbolā vēl vienmēr
devies pabeigt. Lietuvieši un poļi tā-
Ingolštatē spēlēja 2—2 (1—1 neiz-

Liepājas pēdējā diennakts

ACULIECINIEKA STĀSTS PAR APSTĀKĻIEM
* LIEPĀJĀ KAPITULĀCIJAS BRĪDĪ 6 LPP. *

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 94 (199)
Ceturtdien, 1948. g. 28. okt.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50). apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

Drūmas noskaņas izīrušu ceribu vietā

Kā piespiest padomju Savienību atklāt savas kārtis

Franču laikraksts „Le Monde" ziņo ka UP pārstāvis Parizē no informētām aprindām uzzinājis par jaunu fundamentālu un tāleļošu ģeopolitisku plānu, ar ko ASV ārlietu ministrs Maršals gribot piespiest padomju politikus līdz nākošam pavasarim atklāt savas kārtis. Šis plāns, ko esot apstiprinājis arī Djuijs, lielā mērā esot atkarīgs no tā, vai ASV kongress darbošoties ātri un izšķirīgi.

Plāns paredzot: 1) iegūt laiku Berlinē, pastiprinot gaisa tiltu, noraidot jebkādas sarunas par izlīgumu un turpinot morālisko spiedienu ar UN palīdzību; 2) pamudināt nekomunistisko Eiropu un Vāciju uz tāleļošu vienošanos politiskā, saimniecības un militārā laukā; 3) pieņemt 5 miljardu budžetu aizdevuma un nomas līgumam; 4) parakstīt Ziemeļatlantika paktu starp ASV, Kanādu, Lielbritaniju, Franciju, Beneluksa valstīm un Norvēģiju; 5) panākt ciešu sadarbību starp pārējām Eiropas valstīm un Briseles pakta signatārvalstīm; 6) visas nekomūnistiskās valstis Eiropā pārliecināt, ka tām jāapvienojas federācijā, lai neietu bojā, tai pašā laikā atzīstot, ka Eiropas savienoto valstu nodibināšanās vēl ir tikai utopija; 7) aizkavēt komūnistu turpmākos panākumus Tālajos austrumos; 8) novērst vājāko valstu (Francijas un Italijas) iekļūšanu komūnisma lokā un rūpēties par to, lai vilcinātājās (Argentīna un Indija) nekompromitētu kopīgo fronti.

Maršala plāns esot izaudzis no atziņas, ka Ruzvelta hipotezes galīgi sabrukušas. Tagad esot jāatzīst, ka nepieciešami ne tikai aizkavēt Padomju Savienības tālāku izplešanos, bet tā pat jāatspiež atpakaļ Austrumeiropā.

Vai padomju joslā proklamēs „vācu valdību"?

BERLĪNES SATIKSMES SPROSTS — ĢENERĀLMĒĢINĀJUMS „ZEIDLICA ARMIJAI"

Padomju Savienība jau tuvākajā nākotnē paredzot pieteikt sava karaspēka izvākšanu no Vācijas padomju joslas, reizē uzdodot ar krievu okupācijas varas gādību un atbalstu noorganizētajam „vācu tautas kongresam" izveidot „vācu valdību", ziņo Berlīnes laikraksts „Montag-Echo". Pēc laikraksta informācijas, SED vadītāju aprindās arvien reālāk pārrunājot Austrumvācijas valsts izveidošanu, kas laikā ziņā būtu apvienota ar krievu okupācijas spēku atvilkšanu. Arī rietumu politiskajās aprindās priekšlikumu par okupācijas spēku atvilkšanu no Vācijas uzskata par vienu no iespējamām tālākajām Maskavas kombinācijām pēc Drošības padomes apspriežu sabrukuma.

Šādu krievu rīcību tomēr nevar gaidīt ātrāk, iekām nav galīgi noorganizēta Maskavai uzticīgā „Zeidlica armija", kas slēpjas aiz austrumu joslas policijas izkārtnes. Rietumu galvaspilsētās iegūtā informācija apstiprina, ka šis masketās armijas organizēšana norit ārkārtīgi intensīvi. Pēc zināmām no Londonas, krievu joslas policijā, kas lielā mērā komplektējas no Padomju Savienībā „pārskolotiem" vācu kara gūstekņiem, izveido dažādas nozares: politisko, robežapsardzības, garnizonu un fabriku policiju. Visas tās atrodas Padomju Savienībā nodibinātās „Brīvās Vācijas" komitejas virsnieku vadībā.

Pēc ziņu parādīšanās par bij. ģenerāļa Zeidlica atgriešanos Vācijā un pret viņu vērsto atentātu, arī krievu licencētā vācu prese tiešā veidā tās neapstrīdēja, bet gan nosodīja šīs ziņas. Tās laižot apgrozībā, lai novērstu atklātības uzmanību no Rietumvācijas militarizēšanas. Tur izveidojot militāras formācijas un tautai naidīgas militarizētas organizācijas pēc fašistiskiem paraugiem, piemēram, rūpniecības policiju jeb tā sauktos „melnkreklus"

Kaut gan krievu licencētie vācu laikraksti katēgoriski noraida apgalvojumus, ka padomju joslā organizējot „pilsoņu kara armiju", nav bijis noslēpjams, ka austrumu joslas „policiju" apbruņo ar automatiskiem ieročiem. Raksturīgi ir arī tas, ka gandrīz visi padomju joslas atsevišķo zemju iekšlietu ministri, kas tieši atbildīgi par policijas spēkiem, ir agrākie „Brīvās Vācijas" komitejas locekļi vai virsnieki, piemēram, Brandenburgas iekšlietu ministrs ģenerālis Bechlers vai Zaksijas iekšlietu ministrs, kas Spānijas pilsoņu karā kļuva pazīstams ar „ģenerāļa Gomeza" vārdu.

Arī pastiprināto Berlīnes pievedceļu kontroli uzskata par komūnistu „ģenerālmēģinājumu", lai pārbauditu, vai krievu joslas iestādes un policija spēj sekmīgi nosprostot Berlīni.

Rēķinoties ar Vācijas joslas iespējamo galīgo paklaušanu Maskavai, raksturīgi ir SED otrā priekšsēža Ulbrichta izteikums pēc atgriešanās no 7 dienu ilga Polijas apciemojuma. Ulbrichts deklarēja, ka vācu komūnisti atzīstot Oderas-Neises robežlīniju. Šāda deklarācija viegli saprotama, jo pēc tam, kad Austrumvācija būtu kļuvusi par pilnīgu Maskavas satelītu, vairs nedrīkstētu būt nekādas nopietnas „rīvēšanās" ar poliem, kas, kā zināms, stingri pastāv uz to, ka Oderas-Neises robežlīnija ir galīga un negrozāma.

BBC, AZ

MASKAVAS RĪCĪBA IZJAUC SAPRAŠANOS UN SABOTĒ MIERA CENTIENUS
KAS NOTIKS TĀLĀK

Cerības uz starptautiskā politiskā saspīlējuma atslābināšanu UN Drošības padomē pēc pēdējās padomes sēdes izgaisušas. Līdz ar Berlines problēmas debašu galigo neveiksmi, pēc politisko novērotāju atzinuma, jūtami samazinājušās izredzes uz pastāvošo austrumu-rietumu pretišķibu sadraudzīgu atrisinājumu. Tāds ir vispārējais secinājums kā Eiropā, tā arī ASV. Visām cerībām svītru pārvilka padomju delegāta Višinska veto pret Drošības padomes sešu neitrālo valstu kompromisa priekšlikumu, ko viņš izteica padomes pirmdienas sēdē pēc tam, kad trīs rietumvalstu delegāti bija paziņojuši savu valdību piekrišanu šim priekšlikumam.

Kaut arī neitrālo valstu pārstāvis, pašreizējais Drošības padomes priekšsēdis, Argentīnas ārlietu ministrs Bramuļa līdz pat pēdējam brīdim godīgi pūlējās panākt viedokļu saskaņošanu un šī iemesla dēļ Drošības padomes pirmdienas sēde pēc divreizējas atlikšanas nokavējās gandrīz par trim stundām, pozitīvu rezultātu tomēr nebija, jo, kā jau gaidīts, Višinskis līdzšinējai Padomju Savienības veto serijai pievienoja vēl jaunu, par spīti ASV delegāta Džesupa pūlēm vēl pēc Višinska noraidīgās deklarācijas panākt izlīdzinājumu.

Kas notiks tālāk, — tas ir galvenais temats visiem rietumu preses komentāriem un zīlējumiem. Savelkot kopā visas iespējamās varbūtības, kopsecinājums ir tāds, ka austrumu un rietumu tālākajās attiecsmēs iestājusies jauna faze, kas var radīt bažas par iespējamiem jauniem pārsteigumiem un tam līdzi jauniem riskiem.

Ir ziņas, ka neatlaidīgais Bramuļa gatavo vēl kādu jaunu kompromisa priekšlikumu, kam tomēr lielas sekmes nevar paredzēt, jo tam būtu jānozīmē jūtama atkāpšanās no vienas vai otras puses deklarētajiem minimālajiem priekšnoteikumiem. No rietumu puses normāli sagaidāmā rīcība būtu Berlīnes problēmas nodošana UN kopsapulcei, bet iespējams, ka to arī nemaz nemēģinās, jo sagaidāmie rezultāti būtu minimālie. Vēl lielāku interesi veltī minējumiem, kas tālāk būtu gaidāms no Padomju Savienības puses. Par ticamāko iespēju uzskata priekšlikumu atvilkt okupācijas spēkus no Vācijas, jo no padomju puses nodrošinājumu šādai iespējai gādā jau kopš ilgāka laika. Šis nodrošinājums būtu Kremlim uzticīgas brunotas varas pamešana padomju joslā pēc krievu spēku atvilkšanas. Šajā pašā sakarībā arī min iespējamo Austrumvācijas valdības organizēšanu. Trīs rietumvalstu tālākais viedoklis noskaidrosies pēc pēdējām trīs ārlietu ministru apspriedēm, kuru galvenais temats ir jaunā situācija pēc Višinska veto. Tāpat savā starpā apspriedušās rietumvalstu UN delegācijas un Višinska noraidītā sešu valstu priekšlikuma autori.

Iepriekšējos secinājumus atbalsta ārzemju preses komentāri par pēdējiem notikumiem Drošības padomē. Anglu preses komentāros un ievadrakstos Berlīnes problēma pēdējās dienās bija pirmajā vietā, kaut arī tai pašā laikā atklāja Lielbritanijas parlamenta jauno sesiju. „Times" spriedums bija tāds, ka Višinskis izpostījis rietumvalstu cerības, kas gan nav bijušas nekādas lielās. Rietumvalstīm tagad neatliek nekas cits, kā pastiprināt gaisa tiltu uz Berlīni un turpināt Rietumvācijas jaunuzbūvi. Liberālais „Manchester Guardian" norādīja, ka Višinska priekšlikumi vienīgi būtu varējuši novest atpakaļ pie stāvokļa, kāds bija četru valstu sarunās augustā. Bet, atsākot vecos ceļus, nebija arī ne mazāko garantiju, ka Maskava atteiktos no vecajām metodēm.

Labā spārna „Daily Express" uzsvēra, ka runa nav tikai par Berlīni, bet gan par problēmu, kuras apjoms sniedzas no Baltijas jūras līdz pat Ķīnai. Krievu veto no jauna likvidējis rietumnieku godīgo miera piedāvājumu. Arī konservatīvais „Yorkshire Post" domā, ka rietumvalstu vienīgā iespēja ir — pastiprināt gaisa tiltu uz Berlīni, par spīti visiem iespējamiem traucējumiem, kā arī turpināt Rietumvācijas jaunuzbūvi.

Franču labā spārna laikraksti domā, ka Drošības padomes pēdējais lēmums pat būtu ieskaitāms par rietumvalstu viedokļa uzvaru, jo tagad pasaulei esot galīgi atklājies Padomju Savienības viedoklis. Tai pašā laikā franču komūnistiskā prese pūlējās attaisnot Višinska rīcību.

Vašingtonas politiskajās aprindās noteicēja ir doma, ka Berlīnes jautājumu UN kopsapulcei nemaz nenodos, jo tur, labākā gadījumā, gaidāma tikai pret Padomju Savienību vērsta rezolūcija, kurai tomēr nekādas noteikšanas nevar būt. Pēc BBC domām, jautājums par to, vai Berlīnes problēma būs nododama

(Beigas 5 lpp.)

Krievu joslā būs „komerctirgus"

Vācijas padomju joslas saimniecības komisija, kas ir faktiskā augstākā pārvaldes iestāde visās joslas mērogā, otrdienas vakarā paziņoja, ka jau novembrī gaidāmi svarīgi pārkārtojumi joslas saimniecībā, radot tā saukto „brīvo tirgu" vienai daļai pārtikas preču. Gaļa, olas, sviests, piens un siers joprojām būšot normētas preces, bet pārējie pārtikas līdzekļi būšot pieejami „brīvajā tirgū" par paaugstinātām cenām. BBC

Lielbritanijas karalis stāvokli Berlīnē atzīst par smagu

Otrdien Lielbritanijas karalis Džordžs VI svinīgā ceremoniālā atklāja parlamenta rudens sesiju. Karaļa braucienu no Bekinghemas pils uz augšnamu zeltītā karietē, ko pavadīja gvardes eskorts, noskatījās tūkstošiem londoniešu, skaļām gavilēm sveicot savu valdnieku. Kad Džordžs VI karalienes pavadībā ienāca augšnamā un cauri zālei lēni devās uz troni, visi pēri piecēlās kājās. Pēc desmit gadiem karalim atkal galvā kronis, bet rokā valsts scepteris. Sekojot vecai tradicijai, Džordžs VI aicināja augšnamā ieiet arī apakšnama deputātus.

Troņa runā karalis norādīja, ka valdības galvenais uzdevums būs stiprināt Lielbritanijas aizsardzību un izveidot rezerves spēkus. Stāvokli Berlīnē karalis apzīmēja par smagu. Runājot par Lielbritanijas iekšpolitiskajām problēmām, Džordžs VI paziņoja, ka parlamentam būs jāapspriež 18 likumprojektu, kuru starpā atrodas arī svarīgais tērauda rūpniecības nacionālizācijas likums.

Debates par karaļa Džordža VI troņa runu atklāja premjērs Etlijs, arī pasvītrodams valsts aizsardzības problēmu. BBC

Bailes kā draudīgs mākonis satumsis pār pasauli

„Padomju komūnisms varas līdzekļiem," teica ASV delegācijas loceklis Forsters Dalless, „grib uzkundzēties visā pasaulē. Kur vien raugies, visur redzams viens un tas pats — no ārienes spiediens, iekšienē draudi, lai radītu nedrošību un bailes. Apvienotās Nācijas nekā nav spējīgas darīt. Konflikti pēc UN chartas būtu jānovērš Drošības padomei, bet tur Padomju Savienībai ir veto tiesības." Dalless runāja Drošības padomes politiskajā komisijā, iesniedzot sabiedroto un Ķīnas vārdā rezolūciju Grieķijas jautājumā, kas par grieķu komūnistu atbalstītājiem konstatē Dienvidslaviju, Bulgāriju un Albāniju.

Visā pasaulē komūnisti mēģinot nekomūnistiskās valdības vispirms vājināt un tad gāzt, norādīja Dalless, pie tam visu zemju komūnisti izpildot vienīgi savu ārzemju pavēlnieku rīkojumus. Komūnistiem viņu vadība arvien no jauna iegalvojot, ka Padomju Savienības drošība garantēta vienīgi tad, ja nekomūnistiskās nācijas būs vājinātas kā skaita, tā ietekmes ziņā un komūnismam nodrošināta absolūta noteikšana visā pasaulē. Saskaņā ar komūnistu mācībām, tas nav sasniedzams mierīgas attīstības ceļā, bet vienīgi ar varas līdzekļiem. Tādēļ Savienotajām Valstīm jādara viss iespējamais, lai novērstu šos draudus, aizkavētu varas lietošanu un tā novērstu bailes, kas kā draudīgs mākonis satumsis pār pasauli.

Vairums UN delegātu Dallesa runā saskata gaidāmo ASV nostāju pret Kremli pēc tam, kad pēc Djuija uzvaras vēlēšanās Dalless stātos ārlietu ministra Maršala vietā. BBC, GZ

Francijā jau laiž darbā tankus un rokas granātas

STREIKOTĀJI MĪNĒ RAKTUVES UN DRAUD TĀS UZSPRIDZINĀT

No apdraudētiem rajoniem evakuē bērnus

Saspīlējums Francijā saasinās. Ja vēl priekš pāris dienām kalnrači par uzbrukuma ieročiem izlietoja akmeņus un dzelzs laužņus, otrdien karaspēks laida darbā tankus, bet strādnieki rokas granātas. Pagaidām nav nekādu pazīmju, ka komūnistu kontrolētā arodbiedrība būtu ar mieru streikus izbeigt. Pēdējās dienās publicētajos uzsaukumos tā pieteikusi cīņu līdz strādnieku „pilnīgai uzvarai". Bet arī valdība, liekas, nedomā piekāpties. Parīzes prese raksta, ka Keja kabinets nav domājis atjaunot sarunas ar streikotājiem, iekām tie neuzsāks darbus. Uz apdraudētajiem apgabaliem valdība pastiprinātā kārtā sūta karaspēku, kas jau pārsniedz 100.000 vīru. Pirmdien smagajos automobiļos Sant Etjēnā ieradās 36. kājnieku divīzija.

Līdz šim nopietnākās sadursmes otrdien notika Alē apgabalā. Policijā un karaspēks vēlējās okupēt ogļraktuves, kurās bija aizbarikādējušies strādnieki. Kad karaspēka vienības tuvojās šachtām, pret tām nobira akmens un dzelzs laužņu krusa. Tikai pārgrupējot spēkus, soli pa solim streikotājus izdevās atspiest. Sevišķi grūti bija ieņemt barikādes; pret vienu karaspēka vienības no tankiem bija spiestas atklāt ugunī. Strādnieki savukārt šāva pretī un meta rokas granātas. Viena persona nonāvēta, bet 12 ievainotas, to vidū arī 2 karaviri. Apcietināti 12 ogļrači. Pārbaudot dokumentus, policija atklāja, ka viņu vidū ir 10 ārzemnieku, kurus, saskaņā ar valdības pēdējiem rīkojumiem, nekavējoties izraidīs no Francijas.

Ziemeļfrancijā stāvoklis pēdējās divi dienās nedaudz nomierinājies. Pirmdien karaspēks te reālizēja gandrīz kara laika manevru: apmēram 45 km plašs apgabals tika ielenkts un pēc visiem taktiskiem manevriem okupēts. Sapieru vienības pašreiz veic ūdens izsūknēšanas darbus no šachtām. Daudz nopietnāks stāvoklis ir ar koksa krāsnīm. No 55 apmēram 52 izdzisušas. Paies vairāk mēnešu, iekām tās atkal izdosies iekurināt un sākt akmeņoglu pārstrādāšanu.

Vairākos Ziemeļfrancijas apgabalos Sarkanais Krusts uzsācis bērnu evakuāciju, jo trīs nedēļu streika dēļ kalnračiem izbeigušies pārtikas krājumi. Iekšlietu ministrija paziņojusi, ka vairākas ieejas Ziemeļfrancijas šachtās strādnieki mīnējuši un piedraudējuši tās uzspridzināt, ja karaspēks un policija vēlēsies ogļraktuves okupēt. Franču saimniecība līdz šim zaudējusi vairāk nekā 3 miljoni tonnu ogļu. Šī krājuma būtu pietiekis dzelzceļiem četriem mēnešiem, bet elektriskām spēkstacijām 6 nedēļām. Fabrikas strādā vairs tikai četras dienas nedēļā, bet mājsaimniecībās aizliegts lietot elektrisko strāvu divi dienas.

Sant Etjēnas apgabalā, kas skaitās par nemieru centru, komūnistu kontrolētā arodbiedrība izsludinājusi 24 stundu ģenerālstreiku. Turienes prefekts pieprasījis karaspēka un policijas pastiprinājumus. Sadursmes atzīmētas arī līdz šim mierīgajā Marseļas apgabalā. Streiks Francijai dienā izmaksā apmēram 3 miljoni dolaru. Tā ir tikpat liela summa, cik franču saimniecība saņem no Savienotajām Valstīm Maršala plāna ietvaros.

Par Francijas ogļraču streika politiskajiem motīviem liecina vairāki apstākļi, bet it sevišķi tas, ka daudzas Padomju Savienības satelītvalstis to atbalsta naudas līdzekļiem. Ungāru un čechu arodbiedrībām tagad pievienojušies arī poļu būvstrādnieki, kas apsolījuši 3 miljoni zlotu lielu atbalstu. 1000 mārciņu franču streikotājiem pieškirusi skotu kalnraču arodbiedrība, lai gan britu strādnieki visumā streiku Francijā nosoda. Komūnisti noliedz, ka strād-

(Beigas 5. lpp.)

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 94 (199) 1948. g. 28. oktobrī

Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

GARA BRUŅAS ŠVEŠUMĀ

— Mēdz teikt, ka iemīlēt varot tikai to, ko redzot, — šādus vārdus, runājot par mūsu trimdas turpmākiem uzdevumiem, pagājušā LCP sesijā teica plkv. Lobe, — bet mums jādara viss, lai mūsu jaunatne iemīlētu dzimto zemi arī to neredzējusi. —

Aizgājušos četros trimdas gados ir bezgala daudz runāts un rakstīts, kur braukt, kur izceļot, bet visumā mūsu vēlēšanās maz reālizējušās. Nav arī izredžu, ka turpmāk tas varētu būt citādi. Apstākļu spiests, latvju trimdinieks dodas pasaulē, kaut arī tā nav ne viņa īstā griba, ne arī vēlēšanās.

Bet ja nu trimdas kopībai nav iespējams ģeografiski noteikt mūsu svešumā esošās tautas daļas turpmākos ceļus, tad ar lielāku neatlaidību būtu jāpievēršas tiem uzdevumiem, kas joprojām ir mūsu spēkos, tas ir cīņai par latviskās dvēseles saglabāšanu svešumā, par mūsu jaunatnes sagatavošanu izturēt arī svešā vidē.

Varētu pieņemt, ka latviešu skolas ilgums trimdā būs vēl apmēram divi gadi. Tas ir laika posms, kurā latviešu audzinātājiem ir dota iespēja vēl iedegt latviešu jaunatnes sirdīs dzimtās zemes mīlestību, kad atmiņā dzimtās zemes tēls sāk jau bālēt vai atsevišķos gadījumos ir jau izdzisis. Ne mazāka vērība būtu veltāma tiem jauniem latviešiem, kas dzimto zemi atstāja mātes klēpī vai kas dienas gaismu sāka skatīt baraku kaktos. Bet te cīņai par latvisko dvēseli visumā ir tikai viens līdzeklis un tā ir latviešu grāmata, kurai svešumā jāpilda visaugstākais un lielākais pienākums — jāmāca iemīlēt zeme, kas nav vai nu redzēta, vai kuras tēls jau sācis bālēt. Ja nebūs grāmatas, tad nebūs gluži nekā, ar ko svešumā varētu cīnīties par latviskās dvēseles saglabāšanu.

Tas jāsaka ne tikai par bērniem un jaunatni. Arī ikvienam citam pats galvenais cīnas ierocis būs latviešu grāmata. Jau šie četri gadi, kuros pie tam vai ik uz soļa ir bijusi iespēja runāt latviešu valodā, klausīties latviešu dziesmu, ir pierādījuši, cik smagi izjūtams bijis labas latviešu grāmatas trūkums. Arī jau tad, kad pirms četriem gadiem atstājām dzimto zemi, daža balss ieminējās, ka jācenšas līdzi paņemt grāmatas. Toreiz šai balsij nebija atsaucības. Tikai vēlāk sapratām, ka pieciešamāks gan būtu bijis daži kilogrami sviesta, bet līdzi būtu bijusi ņemama latviskā gara auklētāja — latviešu grāmata.

Ir jāpateicas Dievam, ka vienā ziņā līdzšinējie svešniecības gadi bijuši mums labvēlīgi: ir izdevies daudz ko no mūsu gara bagātībām restaurēt, daudz vētīga ir radīts no jauna. Šai ziņā mēs nepavisam vairs neesam nabagi. Un tieši tāpēc notiktu vislielākā kļūda, ja tagad, tālākā ceļā dodoties, pie tam nezinot, cik ilgs tas būs, ceļa somā aizmirstu vispirms ielikt latviešu grāmatu.

Ir veca patiesība, ka jo vairāk izklīstam, jo vientuļāki palikam. Taisni šai vientulībā vajadzēs bezgala daudz spēka, lai pastāvētu garīgi un fiziski. Daudzkārt ir dzirdēts, ka Amerika, Kanāda un citas aizjūras zemes ir bagātas un tāpēc visam tam, ko ņemam līdzi, nav lielas nozīmes. Fiziskai eksistencei tur tiešām visa kā pietiek, to garantēs darba griba un roku spēks. Bet garīgi būsim tuksnesī. Ir veltīgi lolot cerības, ka arī tur, tāpat kā še, būs pieejama latviešu grāmata. Jārēķinās, ka daži labi ārpus savas ģimenes mēnešiem, varbūt pat gadiem nedzirdēs latviešu valodu. Kas tad būs tas, kas saistīs mūs pie latvju tautas, kas stiprinās ticībā savai zemei, ja nebūs grāmatas? —

Ikvienam, kas šodien dodas svešā pasaulē, būtu jāpārdomā, ka ceļa somai jāveltī visnopietnākā vērība, jo tai svešumā būs jākalpo ļoti svarīgiem uzdevumiem. Vispirmā kārtā tai būs jābūt mūsu pašu garīgai stiprinātājai, latviešu kultūras un latvisko tikumu reprezentētājai un visbeidzot mūsu jaunatnes audzinātājai. Kas savu ceļa somu, svešām zemēm gatavojoties, šos uzdevumu būs atcerējies, tas arī daudz vieglāk visiem svešniecības grūtumiem tiks pāri. Līdz šim jau saņemts ne viens vien briesmu signāls no tiem izceļotājiem, kuru ceļa somās nav bijis nekā, kas stiprinātu izturībā un latviskā gara spēkā.

Protams, nevaram līdzi paņemt ceļas bibliotēkas, bet katrs savu spēkuma daļu būsim pildījuši, ja somās atradīsies piecas, desmit lieliem labas latviešu grāmatas.

SACENSĪBA AR DZĪVI

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA ANDREJA GRAUDA VĒSTULE NO ANGLIJAS

„Tur nebūs nedz paģiru, nedz šķiršanās, nedz kaušanās, nedz citu tādu sērgu." —

Ķencis Mērnieku laikos.

Liela slimnīca kaut kur Anglijā. Pamanījis mani nākam, viņš pieceļas gultā pussēdus un steidz skaidroties: „Nav jau nekas nopietns. Pēdējā laikā strādāju slapjā vietā un truļus dzenot krietni mirku. Bez tam augustā tiku pie akorda. Un tad vairs nav darbam acīs skatīšanās. Nauda dzen. Viss jau būtu labi, bet uzbruka kaulu sāpes un nogāza mani gultā. Paldies Dievam, nu jau gan atkal iet uz labo pusi."

Kādreizējais tautsaimnieks iekož bumbierī un ar plašu mājienu norāda uz pārējiem slimniekiem. „Kaut gan es Anglijā dzīvoju jau labu laiku, še slimnīcā pirmo reizi tā īsti esmu starp angļiem, jo tie nedaudzie, ar kuriem jāsastopas darbā un hostelī, ir kā krējums, kurā pirkstus nevar iemērkt. Un jāatzīstās, še es dzirdu un redzu daudz interesanta. Tev taču nav jāsteidzas, vai nē? Tas ir jauki. Neviens laikam nešaubīsies, ka ījabiski pacietīgais Bevins ir viens no vispacifistiskākiem ārlietu ministriem, kādus vien vēsture pazīst. Protams, no viņa donkichotiskiem plāniem par austrumu un rietumu, sadarbību nekas nav iznācis, bet rāmi un neatlaidīgi turēdamies pretim Molotova un Višinska trakošanai viņš ir panācis pavisam ko citu — pieradinājis angļus pie domām par karu. Jā, par kara briesmām te runā daudz. Es domāju, ja pie varas būtu bijis dinamiskais Čerčils, kurš jau sen pret bijušiem sabiedrotiem būtu lietojis stingrāku valodu, tad viņš ne tuvu nebūtu radījis tādu sabiedrības noskaņojumu kā Bevins. Mums tas pagrūti saprotams, bet ir tādas, no mūsu viedokļa pavisam vienkāršas lietas, kuras nevar saprast anglo-sakši. Slimnīcas viesu istabā ir radio un kad man izdodas izmukt no gultas es labprāt pagrozu tā klokus. Maskava, kas daudzās valodās raida propagandas runas, raida arī mūziku, un tā ir labi atskaņota mūzika. Maskavas raidītājs droši vien zina, ka Anglijā nav iedomājams simfonisks koncerts bez Čaikovska — tādam koncertam vienkārši nebūtu apmeklētāju. Savukārt, Amerikas balss raida lielisku informāciju, bet tai seko tik drausmīga, eiropieša gaumei neciešama deju mūzika, ka var droši teikt: šīs skaņas klausītāju atbaida. Tā ir viena no tām lietām, ko nesaprot viņi.

Bet piedod, es biju uzkāpis mākonos. Redzi, dzīvē daudz kas iznāk citādi kā domāts. Ar varenu vērienu sāktā ogļu strādnieku vervēšanas akcija Anglijas raktuvēm patlaban ir sarāvusies gluži maziņa un puslīdz droši var secināt, ka šī priekšlaicīgā novecošanās ir notikusi pretēji pasākuma organizētāju sākotnējai paredzēšanai. Jau vasarā varēja vērot, ka no Vācijas importēto Eiropas brīvprātīgo strādnieku izvietošana raktuvju darbā norit krietni vien gausākā tempā kā domāts. Kaut kur kaut kas vienmēr kērās un mežģījās, un, ja sava daļa patiesi ogļu darbos aizgāja, tad pretēji tam — krietns pulks nākamo ogļraču piesala pie angļu valodas skolu soliem. Apstākļu spiesta, t. i. nerodot izvietošanas iespēju, ogļu rūpniecības pārvalde bija spiesta vairākkārtīgi pagarināt mācības laiku, kas no paredzētām 6 nedēļām pieauga pat līdz 4 mēnešiem. Ogļu rūpniecības pārvaldei tas izmaksāja loti dārgi, bet sarežģījumi ar to neatšķetināja. Rezultātā jauni ogļraču transporti no Vācijas vairs nepienāk. Runā gan, ka janvārī transportu kustība atkal atjaunošoties, bet šis runas tikpat labi var būt arī plānveidīgas atkāpšanās segums. Tālāk, valodu skolas viena pēc otras likvidējās un to absolventi norīkoti lauksaimniecības rudens darbos līdz tam laikam, kamēr raktuvēs radīsies pēc viņiem vajadzība. Interesanti atzīmēt, ka bijušiem angļu valodas skolotājiem šajos darbos uzticēti priekšstrādnieku amati. Kopumā tad nu iznāk tā, ka ceļš uz ogļraktuvēm patlaban iet pa garu kartupeļu vagu, kuras galā saredzams cukurbiešu lauks Ķīšezera lielumā.

Tautas balss zina uzskaitīt veselu rindu iemeslu, kas kavē DP tipa ogļraču novietošanu darbā. Vispirms te vienmēr tiek pieminēta arodbiedrību pretestība. Nav arī noliedzams, ka tāda patiesi ir. Bet ir gan grūti pateikt, vai arodbiedrību poziciju diktē vienīgi bailes no ārzemnieku konkurences un citi saimnieciski apsvērumi, piem., bažas par varbūtēju bezdarbu nākotnē, vai arī „sliežu bīdīšanā" piedalās kāda roka, kuras melnums nenāk no ogļu putekļiem. Nav noslēpums, ka ne viens vien svarīgs postenis ogļraču organizācijās ir nonācis „skolotāja" audzēkņu rokās. Anglijā nav ziemas, ir tikai tāds laika periods, kad salst. Anglijā arī nav komūnisma — tikai dažreiz redzamas tā darbības sekas. Otrs no svarīgākajiem iemesliem ir pašu angļu ogļraču pārgrupēšana. Anglijas ogļrūpniecības pārvalde tagad pārzina visas nacionālizētās raktuves un, cik vērojams, pārvalde ir izstrādājusi kādu plašāku plānu, pēc kuras mazās un nesaimnieciskās raktuves pakāpeniski slēdz, bet lielākās un rosīgākās modernizē. Šis process dod zināmu darba spēka ietaupījumu, kas nepaliek bez ietekmes uz jaunu darba roku pieprasījumu. Un beidzot apstākļu pazinēji stāsta, ka pēdējā laikā, pretēji iepriekšējiem gadiem, vairojusies pati angļu strādnieku vēlēšanās strādāt raktuvēs.

Personīgi par sevi runājot, jāsaka, ka mana ogļrača karjēra ritējusi samērā gludi. Plānā paredzētajā laikā es beidzu valodas un aroda skolu un kopā ar nelielu tautiešu pulciņu sāku drupināt imperijas pamatus — tā mēs te saucam pazemes darbu. Arī mācekļa resp. treniņa mēneši noritēja gludi, kaut gan ieilga, jo raktuves administrācija vienmēr aizbildinājās, ka pie akorda darbiem neesot brīvu vietu. Bet tad darbā pieņēma skotus, un tiem akorda vietu netrūka. Kronins kādā savā romānā saka: ja tu būsi salds kā medus, tevi apēdīs mušas. Mēs negribējām būt saldi un darbu uzteicām. Tas līdzēja, arī mūs iedalīja akorda darbos. Bet es ļoti šaubos, vai citos apstākļos šī recepte derētu. Mūsu raktuves ir ļoti vecas un šejienieši tajās negrib strādāt. Bet viņi arī stipri rūc, kad ārzemniekus norīko pie akorda darbiem. Tāpēc arī mēs strādājam grūtākos akorda darbus.

Netālu no mums kādā modernā raktuvē strādā 20 latvieši un tikai vienam no viņiem ir tuvākā laikā apsolīts akorda darbs. Taisnību sakot, es viņu neapskaužu, jo mašīnu troksnī ogļracis nedzird, ko dara griesti, kas daudzos gadījumos ļoti svarīgi. Bet neliegsim arī, ka drošā galva ir un paliek laba lieta, un akmeņi tikai ļoti reti krīt tur, kur kāds ir apakšā. Citādi jau visi ogļrači sen būtu apsisti. Arodskolā mūs mācīja, ka pirmā kārtā raktuvēs vienmēr esot jādomā par drošību. Vecie raktuvju strādnieki par to smejas — tad jau labāk apakšā lai nemaz neejot.

Mūsu, t. i. akorda grupas izpelņa, tagad ir vārda pilnā nozīmē mūsu pašu rokās un svārstās starp 9—12 mārciņām nedēļā. Var gan izstrādāt arī vairāk, bet tas jau nozīmē darīt sev pāri un arī vairs neatmaksājas, jo ienākuma nodoklis sakāpj pārāk augstu. Protams, ģimenes cilvēkiem ienākuma nodoklis ir mazāks. Piem., ja ogļracim ir sieva un 2 bērni, tad no 12 mārciņu izpelņas nodoklis nav jāmaksā nemaz, un mūsu rajonā to attiecina arī uz ārzemēs dzīvojošām ģimenēm.

Ak Dievs, cik daudz būtu ko stāstīt, bet es metīšu mieru, jo tagad man gribētos dzirdēt tevi stāstam. Še, slimnīcā guļot, es tomēr esmu izsalcis pēc latviska vārda . . ."

Anglijā, oktobrī

Andrejs Grauds

Īpaša gādība par Vācijas austrumjoslas cūkām

Christian Science Monitor ziņo, ka Vācijas krievu joslā nesen izdots rīkojums, ar ko cūkas aizliegts nosaukt Ivana vārdā. Atstājot malā apsvērumus, kas rīkojuma devējus ierosinājis tā rūpēties par to, lai krievu joslas vācieši savu cūku vārdu izvēlē būtu delikāti, piebildīsim, ka neparastais aizliegums nav pirmais tādā veidā: Latvijā vācu okupācijas laika iestādes lauksaimniekiem arī deva norādījumu pārdēvēt Adolfa vārdā nosauktos bullus. Par spīti šīm pūlēm, Hitlers tomēr karu zaudēja.

Nometņu dzīve

MEMINGENAS latvieši augustā nosūtīja Kanādas latviešu klubam lūgumu atbalstīt 113 ģimenēm darba sagādi un iecelošanas iespējas Kanādā. Klubs atbildējis, ka mēģinās izkārtot šo ģimeņu novietošanu Edmontonas apgabalā. Darba sagādi apņēmies kārtot Kanādas latviešu apvienības prezidents K. Dobelis.

LATVIEŠU „Ziņu Biletens" Icehojā oktobrī sāka 3. gada gājumu. 19. oktobrī iznāca rotētā laikrakstiņa 500. numurs. Z.B."Icehojas latviešu nometnes iemītnieku informācijai iznāk 3 reizes nedēļā. Redaktors ir J. Jirgensons.

VURCACHAS latviešu nometnē, franču joslā, no kādreizējiem 300 tautiešiem tagad palikuši tikai 120. Daļa vieninieku izceļojuši uz Angliju, bet dažas ģimenes uz Franciju un Venecuēlu. Nometne tomēr nav zaudējusi rosību kultūrālā, sabiedriskā un saimnieciskā laukā. Latviešu komitejā uz 1 gadu ievēlēti O. Gailīte, J. Kalmīte, A. Kriškāns un A. Zemītis.

Uz ASV pēdējos 2 gados no Zviedrijas aizbraukuši 114 latvieši. Daudz baltiešu šajās dienās reģistrējušies izceļošanai uz Kanādu, jo Stokholmā darbu sākusi kanādiešu misija.

FLENSBURGAS DP jūrskolā abās nod. (kuģu vad. un mechaniķu) jauns kurss sāksies 1949. g. janvārī. Uzņems audzēkņus no amerikāņu un angļu joslas ne jaunākus par 17 g., sagatavošanās klasēs ar tautskolas, bet pirmajās klasēs ar vidusskolas izglītību. Lūgumi jāiesūta līdz 30. novembrim caur DPACCSiem, kur dabūjami attiecīgi formulāri. Tos var pieprasīt arī tieši skolā: (24b) Flensburg, DP Navigation and Sea — Engineering Shool, Menkeroft 1. Audzēkņi saņems nodarbināto devas un cigaretes. Skolas 2 gadu pastāvēšanas laikā darbā izvietoti jau vairāki simti audzēkņu, no kuriem vairāki pilda kuģu virsnieku pienākumus. Solīts, ka turpmāk IRO arī saviem kuģiem daļu personāla vervēs no DP jūrskolas.

Tā redzam, ka ar lielāko atzinību vērtējams mūsu rakstnieku, komponistu un citu latviešu gara darbinieku pūles, kas izpaudušās še trimdā. Bet šim darbam ir nepieciešams arī atbalsts un atsaucība kā no visas trimdinieku saimes, tā no mūsu vadības. Tāpēc varēja pārsteigt pēdējā LCP sesijā debates par dažu simtu marku atvēlēšanu Latviešu kultūras fondam.

Ev Freivalds

Kādi darbi Kanādā jāveic laukstrādniekiem

VĒSTULE LATVIJAI NO TORONTO

Kanādas lauksaimnieki ražo lielāko tiesu noteiktas speciālitātes produktus. Ir farmeri, kas audzē tikai tabaku, citi putnus, vēl citi cūkas vai liellopus. Prēriju provincēs milzīgi apgabali pārklāti vienīgi kviešu laukiem. Tāpat ir farmeri, kuru peļņas avots ir vienīgi auglu dārzi vai atkal kažokzvēru audzēšana.

Latviešus varētu interesēt tieši tie darbi, kas viņiem būtu jādara, ierodoties šeit par laukstrādniekiem. Bet darbi tomēr ir saistīti ar ražojumiem, kuŗus farmā audzē.

Pastāvīgos laukstrādniekus Kanādā daudz netur. Nereti farmeri izlīdz tikai ar savu ģimeni un tikai ražas novākšanai piesaista lielāku strādnieku skaitu. Lauku darbi parasti mechanizēti. Ar, sēj un plauj ar mašīnām. Ir arī koopērātīvas strādnieku brigādes, kas ražas novākšanas laikā ar saviem kombainiem un automašīnām braukā no viena saimnieka pie otra. Tā kā territorijas, kur audzē kviešus, ir milzīgas, tad viņi, nokopuši vienā vietā laukus, brauc tālāk, kur raža pašreiz nogatavojas. Kombaini nopļauto labību savā ķermenī izkuļ un graudus pa speciālu trubu izpūš blakus automašīnā, kas tos nogādā tālāk uz elevātoriem. Visjaunākās konstrukcijas zāles pļāvējs nopļauto zāli tūliņ izkaltē un aiz sevis pamet sausu sienu.

Kur nav slaucamās mašīnas, govis ar rokām slauc vīrieši. Ievesto laukstrādnieku mēneša atalgojums nav liels, apm. 45 dol. mēnesī, uzturs un dzīvoklis. Labs amatnieks pilsētā to var nopelnīt vienā nedēļā. Par sezonas (ražas novākšanas) darbiem maksā arī akorda atalgojumu. Piem., pie tabakas novākšanas par vienas kaltes piepildīšanu. Bet tabakas novākšana ir smags darbs. Cauru dienu salīkušam ātrā tempā jāsoļo pa vagām un jāplūc no stādiem nogatavojušās lapas. No rīta jau pirmajās minūtēs strādnieki rasā izmirkst slapji līdz ādai, bet tikko saule pacelas augstāk, sākas karstums. Ir laudis, kas nemaz nevar tabaku vākt, jo to āda saskarē ar tabaku iekaist un vēlāk visa miesa pārklājas ar niezīgiem izsitumiem.

Šeit īpata parādība ir, ka ļoti maz audzē kartupeļus. Kartupeļi ir vienā cenā ar āboliem. Tāpat sen nebaudīts gardums ir mums tik parastā melnā rudzu maize.

Toronto. —S—

VISĀS ZEMĒS JĀCENŠAS RADĪT LATVIEŠU SKAUTU VIENĪBAS

SKAUTU UN GAIDU VADĪTĀJU SANĀKSME KARLSRŪE

Dienvidjoslas skautu un gaidu vadītāju kārtējā rudens sanāksmē Karlsrūē ieradās arī skautu starptautiskā biroja ceļojošais inspektors Monē. Viņš teica: „Es ticu, ka pēc dažiem gadiem un varbūt pat ātrāk, kā to paši varat iedomāties, jūs atgriezīsieties Latvijā. Tamdēļ jums savi zēni jāaudzina tā, lai tie atkal dzimtenē nonākuši būtu spējīgi palīdzēt tās atjaunošanā. Tur jūs sagaidīs milzīgs darbs, palīdzot atjaunot arī sagrauto morāli. Tā nebūs tikai atbildība par savu mazskautu pulciņu vai roveru dzimtu, bet atbildība par savas zemes kā pasaules sastāvdaļas atjaunošanu. Bet tuvākā nākotne ir mazliet citāda, jūs aicinās no Vācijas uz jaunām mājvietām. Arī tur jūsu jaunieši varēs daudz ko mācīties savas zemes atjaunošanai. Man patiess prieks dzirdēt par latviešu skautu vienībām Anglijā un Kanādā. Tādas jācenšas radīt arī Austrālijā, ASV un pārējās zemēs, uz kurām aizbrauks latviešu jaunatne."

Sanāksmē pieņēma vadītāja A. Lūka izstrādātos noteikumus latviskās skautu organizācijas saglabāšanai un pārvaldei, skautiem izklīstot pa visu pasauli. Nākamam darba posmam skautu priekšnieks V. Klētnieks devis mudi — Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai! Sanāksmē pasludināja arī skautu vienību pēdējā darba posma sacensību rezultātus. 1. v. ieguvusi Pērses (37.) vienība Eslingenā, 2. v. Staburaga (1.) v. Lībekā, bet 3. v. Burtnieku (16.) v. Lībekā.

Par latviešu skautu priekšnieka vietnieku Vācijas dienvidu joslai arī nākamam darbības gadam ievēlēja mag. oec. J. Dombrovski un par gaidu priekšnieces vietnieci E. Čanku.

— a k —

LĪDZ 1949. GADA VASARAI SOLA IZVIETOT 50% DP

NO IRO galvenās mītnes Ženēvā ziņo, ka līdz 1949. gada vasarai jaunās dzīves vietās būs izvietoti 50% no pašreizējiem DP un bēgļiem. 1947./49. darbības gadā IRO Rietumeiropā un aizjūras zemēs izvietojusi 206.000 bēgļus, nākošā gadā cer izvietot 380.000, no tiem 75.000 uz ASV, 50.000 un Braziliju, 60.000 uz Kanādu un pārējos uz Franciju, Angliju, Argentīnu, Austrāliju un citām zemēm.

IRO publicējusi arī pārskatu par pašreizējo izvietošanas gaitu un izredzēm uz atsevišķām valstīm. Izvietošanu uz Austrāliju līdz šim jūtami kavē kuģu trūkums. Līdz šī gada beigām IRO uz Austrāliju tomēr cer vēl pārvest 11.000 DP. — Kanādas valdība bēgļu kvotu paaugstinājusi no 20.000 uz 30.000. Tuvākā laikā uz Kanādu varēs izceļot tur jau atrodošo piederīgie. Pastāv nodoms pirms aizbraukšanas visus šos ģimenes piederīgos novietot kādā kopējā nometnē Vācijā, lai tuvāk iepazīstinātu ar Kanādas dzīves apstākļiem. Starp IRO un Brazilijas valdību noslēgts jauns līgums. 70% no ieceļotājiem paredzēti lauksaimniecībai, pārējie rūpniecībai. Līdz šim Brazilija uzņēmusi 5000 DP. Pagājušā gadā Argentīna uzņēmusi 5000 bēgļus. Pēdējā laikā Argentīna pieņēmusi likumu, pēc kura Argentīnā varēs ieceļot vēl 30.000 DP. Novembra beigās IRO rīcībā būs 25 kuģi, kāpēc ir cerības, ka līdz gada beigām uz aizjūras zemēm varēs vēl izvietot 20.000 DP.

VĒSTULES REDAKCIJAI

C. Sīlis, Vēdelē

VAI INTERESES TRŪKUMS?

Ir pašsaprotami, ka mums ir jāmācās angliski. Visiem, kas vien vēlas izceļot uz anglo-sakšu zemēm, un tāda būs lielākā daļa no mums, tā ir pirmā nepieciešamība. Esam diezgan labi par to informēti, kādas priekšrocības ir tiem, kas prot valodu. Tāmdēļ ir apbrinojami, ka nometnēs it kā apsīkusi interese par valodu kursiem. Piemēram, mūsu nometnē kopš neatminamiem laikiem netiek organizēti nekādi valodu kursi. Vai tiešām starp pusotra tūkstoša cilvēkiem nav mazas grupiņas, kas vēlētos mācīties valodas?

Viena dien

Piezīmes no ceļo

Spānija ir bagāta pilsētām. Dau- tām tām pasaules slava un to vār- ir zināmi katram. Ne tikai Madride ar tās sāncense, lieliskā Barselona, Sevilejas ar Spānijas vārdu. Sala- manka — senējs izglītības centrs ar labskaļos dibināto universitāti, ku- ri vēl šodien ir labs vārds. Mauru spaņas centri — Kordoba, Sevilja, Granada ar lieliskajiem mauru celt- niecības paraugiem. Alhambras pilī vien Granadā rada veselu priekšstatu buķeti. Toleda ar Alka- sara nociešinājumu. Tas jau ir no tās gala sinonīms lieliskam tēraud- darba gaismām, grāciozām zelta inkrus- tējām, neatdarināmiem ādas izstrā- dājumiem. Pēdējā pilsoņu kara laikā Alkazars slavā atkal pacēla Toledas vārdu. Tam ir tik teiksmaina ska- ņa, ka liekas gluži neticami, ka tāds cilvēks kā José Moscardo, kas vadīja Alkazarā ielenktos vīrus, ir satie- cams vēl šodien Madrides ielās un tā — centrālās sporta organizācijas prezidents.

Ir vēl vesela virkne dažādu pilsē- tu Spānijā, kas atsauksies noteik- ti uz priekšstatam līdz ko tās piemin. Burgosa, Lugo, Leona, Valadolida . . . un tā bez gala.

Rīts Spānijas pilsētās pa lielākai daļai sākas pavēlu. Darbs turpinās tikai dienas vidum — apm pl. 1 pēc- pusdienā. Tad sākas pusdienas laiks un pēcpusdienas atpūta. Vasarā tas ir nepieciešams, jo saule tik nežē- līgi cepina un gaiss tik smags, ka tikai ēnā un krēslā var paglābties. Tāds pēcpusdienā vēl daļa iestāžu un veikalu turpina darbu, bet kāda tām vairs tad nemaz nestrādā.

Ieši dzīve norisinās vakarā. Tad pilnās kafejnīcas, patiesībā — tro- tuāri to priekšā, kur garās rindās galdiņi galdiņi, kas aizņemti līdz vē- lai naktij. Katrā pilsētā ir vismaz viens laukums, bulvāris, dārzs vai vismaz izraudzīta kāda platāka iela, kas ir bagātīgi apgaismota un kur vakarā pastaigas — katru va- karu šī vieta ir pārpildīta. Skan va- lsis, smiekli.

— Vai pie jums vienmēr ir tā? Tā- svētki? — Nesaprašanā spānietim radā ceļotājs.

— Kādi svētki?

— Nu, šie cilvēki te. Vai tad vi- am darba nemaz nav?

— Bet vakarā taču neviens ne- rcēlā.

Starp abiem ir nesaskaņa. Viņi ne- gprot viens otru. Bet viņus jau arī šur lieli attālumi . . .

Apmēram stundas braucienā no Madrides, pelēko kalnu masīvu ie- kļauts, pacēlas karaļa Filipa II cel- tā Eskoriāls — milzīgais no ārpu- es skarbais savā līniju veidojumā un krāsas pelēkumā monumentālo ēnu komplekts. Lielā četrstūrī te ir ieņemota lielā katedrāle, pils un ūnasteris ar iekļautajiem un piegulo- šiem dārziem un parkiem, ar dzīvo- ajo māju jostu, arī pelēku un ardzu. Kāds vācietis esot izmērījis i Eskoriala gaiteņu garumu. To ot 11? kilometri . . .

Eskoriala katrai celtnei atsevišķi simbolizē idejas autora — Filipa II ēnes un kopā tās sastāda to pa- ēlumu, kas bijis tā cēlājam: uz- ūt pateicības liecinājumu un vare- ūsas pieminekli. Dievam un vien- ārtu, askētisku mitekli sev pašam. ī šīs idejas izejot, tad arī redz ūsu baznīcu, kas dominē visa celt- a komplekса centrā. Pelēkais ak- ūmens skarbā pieticībā veido milzīgo ūmeņu iekšpusi un tikai retumis uz- ūt tanī plaši krāsu laukumi, it kā ūtu paverot skatu kādā aiztelpas ūsulē. Ao to vienā pusē ir plašs ūsterijs. Karalis ir gribējis, lai te ūt ļoti stikli noteikta reglamenta at- ūmu mūki, kas gādātu par nepār- ūkstamu rekviemu šai pieminekļi. ūt klosteris ir arī lieliska bibliotē- ā milzīga telpa ar krāšņiem gries- ūm ornamentiem un lielisku rokrak- ūtu kolekciju. Daudzie viduslaiku ūrakstīto grāmatu sējumi ar iz- ūmāto miniatūru un zīmējumu ūsību — isti šedervi, pieietami ūrmeklētāju apskatei

Apkārtnē sežu zāles pie klostera ar vien neaizmirstamas telpas kā ūnības paraugi, bet arī daudz ūsu mākslas darbu pārpilnas. To ieņs, kas vairs nevar

sālas kaļ

Kā divi skoti 1891. gadā izkāpa ā nelielajā Ziemsvētku salā pie ā, viņi tur neatrada itin nekā, ūsi fosfāta krājumus. Bet sērs ūs un Džordžs Ross nodibināja ūsfātu salas fosfāta sabiedrību, ūrdīja Javas, Ķīnas un Malajas ūstus, un kad 1942. g. šo salu ēja japāņi, tai bija 1500 iedzī- ūtāju, 12 km garš dzelzceļš, maza ūsta un lkgadus tur ražoja 238.000 ūsta. Japāņiem neizdevās šos ūrus izmantot, jo iedzimtie tik ūstīgi izmantoja „nodedzinātas ze- ūstikļu", ka 18 okupācijas mē- ūos aiz praktiski bija tuksnesis. ūt iā atkal esot kara postīju- ūvērsusi, bet fosfāta sa-

VISĀS ZEMĒS ĀCENŠAS RADĪT LATVIEŠU SKAUTU VIENĪBAS

AUTU UN GAIDU VADĪTĀJU SANĀKSME KARLSRŪE

ienvidjoslas skautu un gaidu vāju kārtējā rudens sanāksmē rlsrūē ieradās arī skautu starptiskā biroja ceļojošais inspektors nē. Viņš teica: „Es ticu, ka pēc iem gadiem un varbūt pat ātrāk, to paši varat iedomāties, jūs atēzīsieties Latvijā. Tamdēļ jums i zēni jāaudzina tā, lai tie atkal mtenē nonākuši būtu spējīgi pazēt tās atjaunošanā. Tur jūs sadīs milzīgs darbs, palīdzot atjauarī sagrauto morāli. Tā nebūs ai atbildība par savu mazskautu ciņu vai roveru dzimtu, bet atdība par savas zemes kā pasaules tāvdaļas atjaunošanu. Bet tuvānākotne ir mazliet citāda, jūs aās no Vācijas uz jaunām mājvieun. Arī tur jūsu jaunieši varēs udz ko mācīties savas zemes atnošanai. Man patiess prieks dzir par latviešu skautu vienībām glijā un Kanādā. Tādas jācenšas līt arī Austrālijā, ASV un pārēzemēs, uz kurām aizbrauks latšu jaunatne."

anāksmē pieņēma vadītāja A. ka izstrādātos noteikumus latvis skautu organizācijas saglabāša- un pārvaldei, skautiem izklīstot visu pasauli. Nākamam darba mam skautu priekšnieks. V. ētnieks devis mudi — Pasaules tāaugsim vienoti Latvijai! Sāksmē pasludināja arī skautu vieu pēdējā darba posma sacensību ultātus. 1. v. ieguvusi Pērses (37.) nība Eslingenā, 2. v. Staburaga v. Lībekā, bet 3. v. Burtnieku .) v. Lībekā.

Par latviešu skautu priekšnieka ētnieku Vācijas dienvidu joslai arī kamam darbības gadam ievēlēja g. oec. J. Dombrovski un par idu priekšnieces vietnieci E. nku.

— a k —

LĪDZ 1949. GADA VASARAI SOLA IZVIETOT 50% DP

NO IRO galvenās mītnes Ženēvā no, ka līdz 1949. gada vasarai jaus dzīves vietās būs izvietoti 50% pašreizējiem DP un bēgļiem. 47./49. darbības gadā IRO Rietumropā un aizjūras zemēs izvietojusi 3.000 bēgļus, nākošā gadā cer izvietot 380.000, no tiem 75.000 uz SV, 50.000 un Braziliju, 60.000 uz anādu un pārējos uz Franciju, gliju, Argentīnu, Austrāliju un ām zemēm.

IRO publicējusi arī pārskatu par šreizējo izvietošanas gaitu un izdzēm uz atsevišķām valstīm. Izetošanu uz Austrāliju līdz šim jūmi kavē kuģu trūkums. Līdz šī da beigām IRO uz Austrāliju tomēr cer vēl pārvest 11.000 DP.— anādas valdība bēgļu kvotu paaugnājusi no 20.000 uz 30.000. Tuvālaikā uz Kanādu varēs izceļot r jau atrodošo piederīgie. Pastāv doms pirms aizbraukšanas visus s ģimenes piederīgos novietot kākopējā nometnē Vācijā, lai tu pazīstinātu ar Kanādas dzīves apākļiem. Starp IRO un Brazilijas ldību noslēgts jauns līgums. 70% ieceļotājiem paredzēti lauksaimecībai, pārējie rūpniecībai. Līdz n Brazilija uzņēmusi 5000 DP. Pajušā gadā Argentīna uzņēmusi 00 bēgļus. Pēdējā laikā Argentīna ņēmusi likumu, pēc kura Argenā varēs ieceļot vēl 30.000 DP. vembra beigās IRO rīcībā būs 25 ģi, kāpēc ir cerības, ka līdz gada igām uz aizjūras zemēm varēs vēl vietot 20.000 DP.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Sīlis, Vēdelē

VAI INTERESES TRŪKUMS?

Ir pašsaprotami, ka mums ir jācās angliski. Visiem, kas vien las izceļot uz anglo-sakšu zemēm, tāda būs lielākā daļa no mums, ir pirmā nepieciešamība. Esam ezgan labi par to informēti, kādas iekšrocības ir tiem, kas prot vadu. Tamdēļ ir apbrīnojami, ka nonetnēs it kā apspīkusti interese par lodu kursiem. Piemēram, mūsu metnē kopš neatminamiem em netiek organizēti nekādi valokursi. Vai tiešām starp pusotra kstoša cilvēkiem nav mazas saas, kas vēlētos mācīties valodas!

Viena diena Eskorialā

Piezīmes no ceļojuma pa Spāniju

Spānija ir bagāta pilsētām. Daudzām tām pasaules slava un to vārdi zināmi katram. Ne tikai Madride un tās sāncense, lieliskā Barselona, asociējas ar Spānijas vārdu. Salamanka — senējs izglītības centrs ar viduslaikos dibināto universitāti, kurai vēl šodien ir labs vārds. Mauru iekaņas centri — Kordoba, Sevilja, Granada ar lieliskajiem mauru celtniecības paraugiem. Alhambras vārds vien Granadā rada veselu priekšstatu buķeti. Toleda ar Alkazara nocietinājumu. Tas jau ir no laika gala sinonims lieliskam tēraudam asmeņiem, grāciozām zelta inkrustācijām, neatdarināmiem ādas izstrādājumiem. Pēdējā pilsoņu kara laikā Alkazars slavā atkal pacēla Toledas vārdu. Tam ir tik teiksmaina skaņa, ka liekas gluži neticami, ka tāds virs kā José Moscardo, kas vadīja Alkazarā ielenktos vīrus, ir satiekams vēl šodien Madrides ielās un ir — centrālās sporta organizācijas prezidents.

Ir vēl vesela virkne dažādu pilsētu Spānijā, kas atsauksies noteiktam priekšstatam līdz ko tās piemin. Koruņa, Lugo, Leona, Valadolida ... un tā bez gala.

Rīts Spānijas pilsētās pa lielākai daļai sākas pavēlu. Darbs turpinās līdz dienas vidum — apm. pl. 1 pēcpusdienā. Tad sākas pusdienas laiks un pēcpusdienas atpūta. Vasarā tas ir nepieciešams, jo saule tik nežēlīgi cepina un gaiss tik smags, ka tikai ēnā un krēslā var paglābties. Vēlā pēcpusdienā vēl daļa iestāžu un veikalu turpina darbu, bet kāda daļa vairs tad nemaz nestrādā.

Īstā dzīve norisinās vakarā. Tad pildās kafejnīcas, patiesībā — trotuāri to priekšā, kur garās rindās salikti galdiņi, kas aizņemti līdz vēlai naktij. Katrā pilsētā ir vismaz viens laukums, bulvāris, dārzs vai vismaz izraudzīta kāda platāka iela, kas ir bagātīgi apgaismota un kur notiek vakara pastaigas — katru vakaru šī vieta ir pārpildīta. Skan valodas, smiekli.

— Vai pie jums vienmēr ir tā? Tādi svētki? — Nesaprašanā spānietim jautā ceļotājs.

— Kādi svētki?

— Nu, šie cilvēki te. Vai tad viņiem darba nemaz nav?

— Bet vakarā taču neviens nestrādā.

Starp abiem ir nesaskaņa. Viņi nesaprot viens otru. Bet viņus jau arī šķir lieli attālumi . . .

Apmēram stundas braucienā no Madrides, pelēko kalnu masīvu ielenkts, pacelas karaļa Filipa II celtais Eskorials — milzīgais no ārpuses skarbais savā līniju veidojumā un krāsas pelēkumā monumentālo celtņu komplekts. Lielā četrstūrī te ir apvienota lielā katedrāle, pils un klosteris ar ieklautajiem un piegulošiem dārziem un parkiem, ar dzīvojamo māju jostu, arī pelēku un skarbu. Kāds vācietis esot izmērījis arī Eskoriala gaiteņu garumu. To esot 117 kilometri . . .

Eskoriala katrai celtnei atsevišķi jāsimbolizē idejas autora — Filipa II domas un kopā tās sastāda to pamatdomu, kas bijis tā cēlājam: uzcelt pateicības liecinājumu un varenības pieminekli Dievam un vienkāršu, askētisku mitekli sev pašam. No šīs idejas izejot, tad arī redz plašo baznīcu, kas dominē visa celtņu kompleksa centrā. Pelēkais akmens skarbā pieticībā veido milzīgo celtnes iekšpusi un tikai retumis uzzied tanī plaši krāsu laukumi, it kā nejauši paverot skatu kādā aiztelpas pasaulē. Ap to vienā pusē ir plašs klosteris. Karalis ir gribējis, lai te pēc ļoti sīki noteikta reglamenta atrastos mūki, kas gādātu par nepārtrauktu rekviemu šai pieminekli. Taču klosteris ir arī lieliska bibliotēka, milzīga telpa ar krāšņiem griestu gleznojumiem un lielisku rokrakstu kollekciju. Daudzie viduslaiku rokrakstīto grāmatu sējumi ar izsmalcināto miniatūru un zīmējumu bagātību — īsti šedervi, pieietami arī apmeklētāju apskatei.

Kapitula sēžu zāles pie klostera ir ne vien neaizmirstamas telpas kā celtniecības paraugi, bet arī daudz lielisku mākslas darbu pārpilnas. To vidū gleznu oriģināli, ļoti izsmalcināti kulta piederumi — juvelieru mākslas demonstrējumi, tāpat baznīcas drēbes, Spānijā vien iespējamā krāšņumā un materiālā vērtībā.

Tuvu pie baznīcas sakristejas atrodas durvis, kas ved Eskoriala sirdī — Panteonā. Tumšās trepes un sienas — viss drūmā marmorā — ved dziļi pazemē, kur apaļā kapličā pie sienām pa četri viens virs otra sienu nišās atrodas karaļu un karalieņu šķirsti. Visi vienādi un tikai vārda un kārtas numura uzraksts liecina, kāds valdnieks kurā šķirstā atdusās.

Ja šī vienkāršā granīta krāsu un kaluma ziņā lieliskā kapliča ir skumjas godbijības elpā tīta, tad otrā Panteona daļa, kur atdusās daudzie prinči un princeses, un pat citu zemju valdnieces, kas cēlušās no Spānijas valdnieku dinastijas, ir iekārtota plašās telpās, kur dominē baltais marmors un ik uz soļa redzami izcili mākslas darbi. Daudzi sarkofagi atrodas atsevišķās nišās vai pat mazās kapličās, kur baltajā marmorā šķiet dzīvība tikai mirklim aprimusi, tik dzīvs te ir viss. Sevišķi skaists ir Austrijas Huana sarkofaga virspusē novietotais paša Huana marmorā kaltais tēls.

Karaļa pils daļā ir jāapmulst tās jaunākajās telpās ar lieliskajiem gobelēniem un milzīgajiem sienu gleznojumiem, sevišķi lielajā galerijā. Bet kad ieiet Filipa II mitekli, šaurajās, apbrīnojamā vienkāršībā iekārtotajās telpās, tad tikai pilnīgi atklājas šī karaļa askētiskā vienkāršība. Karalis, kas valdīja par daudzām valstīm visos kontimentos, kura titulus neviens dailrunātājs nevarēja vienā elpas vilcienā izrunāt, šis karalis, kam bija smaga dzīve, vēl smagāka nāve (viņš vēl dzīvs esot sāka trūdēt) un vissmagākā, visdrūmākā slava pēcteču pasaulē, šis karalis dzīvoja nedaudzās vienkāršās istabās. Gulamistabā, kurā viņš pavadījis savas pēdējās dzīves dienas, ir tikai vienkārša gulta un logs, caur kuru var redzēt lielās bazilikas altāri.

Un ja no šīs istabas garā pamet skatu pār visu Eskorialu, tad dzidrā skaidrībā izlobās ne vien tā jēga un simboliskumā paceltais skaistums, bet skaidrāka kļūst arī Spānijas seja. Tu redzi pēkšņi, ka tie nav tikai Sv. Ignacijs Lojola, vai Sv. Terēze no Avilas, vai Alkantaras Pēteris, kas iekļaujami šī gara lokā. Nē. Te nāks viss tas pazīstamo tēlu gājiens — i Don - Kichots, i El Greko, i Don-Žuans, i vakar redzētais matadors ar slaido stāvu, trauslo mežģiņu rakstā un dziļo iskumju acīs, i šis gids, kas pavada apmeklētājus Eskorialā un ar nicinājumu saņem dažas pezetes samaksai par to, kas nav samaksājams ne tev, ne viņam.

N. Neiksānietis

Pēteris Aigars

Dīkdieņiem

Ar sīkām kaislībām, bez alkām un bez gara
Jūs dubļos vārtāties, kur notrieca jūs vara.

Gan rokas pretojas, bet sirds tām nestāv klāt.
Jūs gaidāt glābēju — tas nāks jūs sabradāt.

Kam nevaid lepnuma un piekeršanās spīta,
Tam velti vakarēt un velti gaidīt rīta.

To skūpsta uzvara, tas izredzētos tiek,
Kas brāļu brūces sien, kam savām nepietiek!

Princeses Elizabetes bērnu kristīs ar Jordanas ūdeni

Zēns vai meitene, šī problēma novembrī gaidāmā priecīgā notikuma priekšvakarā nodarbina ne vien Lielbritanijas kronprinceses Elizabetes un visu karalisko ģimeni, bet arī galma aprindas un angļu sabiedrību. Pēc Bekinghemas pils aprindu izteikumiem, Elizabete esot pārliecināta, ka gaidāms zēns. Medicīnas speciālisti tomēr atturas no sprieduma. Pati Elizabete sagādājusi nevis, kā parasts, vienu zilu un vienu rozā zīdaiņa drēbīšu komplektu, bet gan vienu pašu baltu, kas derīgs abos gadījumos. Vaitčeplas zīlnieces gan apgalvo, ka esot gaidāma meitene. Kaut gan Elizabete cītīgi nodarbojas šūdama un adīdama bērna drebītes, ik dienu no imperijas visām malām ierodas dāvanu sūtījumi tik lielā skaitā, ka princese tos izdāvā labdarības organizācijām.

Grozot vecu konservātīvās Anglijas tradiciju, tagad pārlemts, ka iekšlietu ministrs notikuma brīdī tomēr nebūs klāt. Viņam tikai parādīs jaunpiedzimušo, tikko ārsti to atļaus. Elizabetes bērnu 4—8 mēnešu vecumā kristīs Kenterberijas archibīskaps ar Jordanas upes ūdeni. Kristāmo tērpu bērns valkās tikai vienu stundu, jo to valkājusi jau karallene Viktorija, un tērps, lai gan to uzglabā hermētiski noslēgtā telpā, draud sairt.

Slepenā galma kancelejas kabinetā aiz uzraksta „Ieeja stingri aizliegta" kāds karaliskās mākslas akadēmijas profesors projektē pergamenta adreses, uz kurām karalis Džordžs VI paziņos savu gribu gadījumā, ja piedzims troņa mantinieks. Karalim būs jāizšķiras, vai Lielbritanijā notikt karaļa dinastijas mainai, jo, saskaņā ar likumu, bērns manto nevis mātes, bet tēva titulu. Pēc dinastiskās tradicijas gaidāmais bērns piederētu Mauntbetenu namam, kas agrāk esot saucies Batenbergu nams, un, ja piedzimtu zēns, tas iegūtu kādu tēva blakus titulu, domājams Morionetas grāfa nosaukumu, tomēr nepiedzimdams par karalisku princi. Pat viņa tēvam, Edinburgas hercogam, nav „karaliskās augstības" titula, ko var piešķirt vienīgi karalis. Anglijā sagaida, ka Džordžs VI savu mazdēlu uzņems Vindzoru namā, lai aizkavētu savas dinastijas izbeigšanos. Paredzams, ka mazdēlam piešķirs Velsas prinča titulu, kas ir brīvs kopš Eduards VIII kļuva karalis. Šo titulu parasti piešķir tiešajam troņa mantiniekam, un Elizabetei to nepieškīra, rēķinoties ar iespēju, ka karalim Džordžam varētu piedzimt dēls, kam būtu pirmtiesības uz Lielbritanijas troni.

Bekinghemas pili, kur paredzētas dzemdības, pēdējos 108 gados nav piedzimis neviens britu valdnieks; 1841. g. tur dzima vēlākais karalis Edvards VII. Kopš 1886. g. vispār Bekinghemas pilī dienas gaismu nav ieraudzījis neviens karaļnama loceklis. Pēdējā bija Konnautas princese Patricija, karalienes Viktorijas mazmeita.

NYHT, DM, WE

Tie ir . . . tie paši

ERICHA KESTNERA PATIESS STĀSTIŅŠ

Priekšnoteikumus, kas pieļauj noteiktu beigu secinājumu, sauc, kā katrs vidusskolnieks to labprāt apliecinās, par premisēm. Sekojošam patiesajam stāstam ir divas šādas premises. Pirmkārt: mākslā un tiešamība iespēj saistīties visdīvainākajos kīmiskos savienojumos. Otrkārt: tirolieši ir jautri laudis. Otras premises subjekts ļaujas pēc patikas paplašināties. Bet konkrētajā gadījumā, ko man pastāstīja mums visiem pazīstams aktieris, atkal reiz ir runa par tiroliešiem.

Nesen, 1948. gadā, Tirolē uzņēma kādu filmu. Filma, kā tas piederas, bija „pagātnei tuva". Tā kā filma bija „tuva pagātnei" ,proti, tā kā tā norisinājās „trešajā valstī", bija vajadzīgi daži SS vīri. Tā kā īstu SS vīru vairs nav un tā kā pie rokas bija pārāk maz īstu aktieru, režisors izmeklēja starp ciema skaistuļiem astoņus skaistākos, kundziskākos, atlētiskākos, lielākos uh viriškīgākos, lika kostimerim pagatavot viņu augumiem krāšņas melnas uniformas un izlietoja abus, skaistuļus un uniformas, saviem uzņēmumiem. Ar abiem viņš bija īsti apmierināts. Alpu laudīm ir dabisks kēriens uz aktieru padarīšanām. Kādā filmēšanas starpbrīdī — pie debesīm varbūt bija par daudz vai par maz mākoņu — astoņi neīstie SS vīri kājām devās uz krodziņu. Tiroles vīns ir kas īpaši jauks. Filmu algas arī. Astoņi saskatīja zināmas iespējas. Viņiem tā soļojot, pretim brauca kāds autobuss, kas tur augšā kalnos uztur satiksmi un civilizāciju. Un tā kā tirolieši ir tik jautri, mūsu astoņi vīri nostājās satiksmes līdzeklim ceļā. Buss pieturēja. Viens no astoņiem atrāva vāģa durvis un rēca: „Visiem izkāpt!" Un otrs, pārbaudīdams tricošos ārā kāpējus, teica: „Te nu mēs atkal esam!" Viņš to teica dialektā, bet katrā ziņā viņš gribēja teikt, ka SS un trešā valsts atkal atgriezusies.

Astoņi sāka bargi tincināt, apskatīt dokumentu mapes un kontrolēt pases. Tirole pieder Austrijai, un Austrijā, kā zināms, jau atkal ir pases. Kamēr astoņi vislielskākā veidā demonstrēja savu aktierisko dresūru, pa ceļam nāca režisora kungs, ieraudzīja nedarbu, aprāja savus filmas SS vīrus, iesūtīja viņus krodziņā, kur viņi tā vai tā gribēja doties, un apmēram tūkstots reizes atvainojās nobālušajiem ceļotājiem, kas apjukuši stāvēja uz cela.

Kādam no braucējiem režisoram pat vajadzēja atvainoties autobusā. Tas bija vecs, slimīgs kungs. Viņš aiz bailēm nebija varējis izkāpt. Viņš bija apkārtnes cilvēks un agrāk bija bijis tas, ko šodien sauc par „trešās valsts pretiniekiem". Viņš savā laikā to bija atklāti izrādījis un tādēļ bija vajadzējis iepazīties ar SS.Tagad viņš sēdēja bāls kā nāve, stūrī ierāvies, nespējīgs pakustēties, mēms, izbijies, īsta nelaimes čupiņa. „Bet, mīļais kungs," teica filmas režisors, „nomierinaties taču. Lūdzu. Mēs uzņemam pagātnei tuvu filmu. Tur vajadzīgi SS vīri. Skatam, ko jūs nupat pārdzīvojāt, nav sakara ne ar filmu, ne ar tiešamību. Tas bija puiciskums, vairāk nekas. Nenemiet taču to tik traģiski. Tie ir godīgi mundri slēpēšanas skolotāji un gani no šejienes ciema."

Tad vecais mazliet pakratija galvu un klusi teica: „Man šajā apvidū bieži bijusi darīšana ar SS. Režisora kungs, jūs esat labi izvēlējušies. Tie ir . . . tie paši!"

No vācu valodas tulkojis Arv. B.

Zēns, kas vairs nevar kļūt Ziemsvētku salas karalis

Kad divi skoti 1891. gadā izkāpa malā nelielajā Ziemsvētku salā pie Jāvas, viņi tur neatrada itin nekā. Izņemot fosfāta krājumus. Bet sērs Murejs un Džordžs Ross nodibināja Ziemsvētku salas fosfāta sabiedrību. Importēja Jāvas, Ķīnas un Malajas strādniekus, un kad 1942. g. šo salu okupēja japāņi, tai bija 1500 iedzīvotāju, 12 km garš dzelzceļš, maza ostiņa un ikgadus tur ražoja 238.000 t fosfāta. Japāņiem neizdevās šos krājumus izmantot, jo iedzimtie tik pilnīgi izmantoja „nodedzinātas zemes taktiku", ka 18 okupācijas mēnešos sala praktiski bija tuksnesis. Tagad tā atkal esot kara postījumus novērsusi, bet fosfāta sabiedrības īpašumus pagājušā nedēļā pārdeva Austrālijas un Jaunzēlandes valdībām. Akcijas, kas gandrīz visas piederēja Murejа un Rosa mantiniekiem, pārdeva par kopsummā 11 milj. dolaru. Tas ir astoņreiz vairāk, nekā raktuvēs jebkad ieguldīts. Neskatoties uz to, galvenie akcionāri nelīksmoja. Džons Murejs izteicās Londonas „Daily Express" līdzstrādniekam: „Es pārliecinājos par to, ka fosfāta krājumi ir tiešām beigušies. Es pazīstu sava vectēva iekārtoto salu. Tā bija īsta paradīze zemes virsū." Viņa sieva norādījusi uz 9 gadus veco dēlu un teica: „Tagad viņam vairs nav izredžu kļūt par Ziemsvētku salas karali."

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

Jonāss Miesnieks

MĀNEKĻI

ATMIŅU ZĪMĒJUMS

Atminiet sveši ļaudis,
Kas spīdēja vidū gaisa?
Zaļa bērza lapa spīd
Mazajā migliņā.

Rudens mūsmājā sākās ar to, ka mēs visi — tēvs, māte, es, Jēkaups un Gusārs pagalmā atgāzuši galvas skatāmies debesīs. Skatīties tur mums liek dzērvju klaigas, kas izskan klusā rudens dienā kā tālu ūdeņu burbulēšana augstu gaisos. Kā tad! Beidzot mēs viņas ieraugām. Tur augstu, briesmīgi augstu peld dzērvju rinda pāri Žvīguru kalniem. Nekāda trokšņa no viņu spārnu vēzieniem; brīnos, tie nemaz nekust, tik klaigas nāk lejā, nāk zemē, kur mēs stāvam, sērīgās dzērvju klaigas. Tā mēs stāvam, pavadīdami acīm viņu rindu. „Dzērves kāsī! Dzērves kāsī!" es kliedzu. Vai nu putni saprot manu valodu, vai nesaprot, bet mēs visi redzam, ka dzērvju rinda pamazām izveidojas kāsī. Tā mēs, pavadīdami acīm dzērves, aizvadām vasaru un sākam rudeni un tā darbus. Pa to laiku dzērvju kāsis izzūd gaisos, tik viņu klaigas vēl skan Žvīguru pagalmā. Tad apklust arī tās. Klusumā dzird tikai, ka no vecās, rūgtās ābeles nokrīt ābols, bunkš!

Jonāss Miesnieks

„Aizskrien nu pēc tā," saka tēvs, „tie tie labākie, kas paši no sevis krīt. Tie vairs nav sūri, bet saldi."

Tikai māte klusē; vectēva ābeles lielie, apaļie āboli tai arvien sūri: vai tos norauj, vai paši krīt zemē.

„Rūgts?" jautā māte.

„Nē, salds," atbildu es, negribēdams apbēdināt tēvu.

„Rītu būs salna, jāplauj zirņi," tēvs runā, vēl lūkodamies rāmos rudens gaisos, kā pakaļ skatīdamies debesu putniem, kuri pareģo viņam laiku.

„Jā, nu nāks salnas un miglas," piekrīt Jēkaups.

Gusārs neatbild, viņš meklē tikai īsās izkaptis, gluži kā kāsus, un mazos grābeklīšus, ar kuriem pieglauzt izspūrušās zirņu kopas. Jau pirms dzērvju aizlidošanas mēs, puikas, esam gājuši zirņus zagt, jo ne katru reizi zirņi pašiem pirmie gatavi. Arvien izrādās jau īstās pākstis, bet nevis kādas nekādas plāksnatas vai nu Skanuļu, vai citu tiesā. Bet tā zirņu zagšana. Gan satrauc sirdi! Šie jāgrūž tik kabatās, neiznāk ko nolūkot, un ēst zirņus mājā nav tas pats, kas tirumā. Gluži cita lieta, kad tu pats kā bambāns sēdi savā druvā starp zirņu kopiņām, kuras izvel vienu aiz otras Gusārs un Jēkaups, kamēr tēvs tās krauj gubiņās, augstās kā torņi. Tu nu izmeklē no visa vāla, kādu pāksti vien gribi, pats sēdēdams zirņu kopiņā kā lielkungs. Vislabāk tās iet pie sirds, kas drusku jau apkaltušas. Tad tik var pa īstam izēsties zirņus! Dažā pāksti zirņi jau brūngani. Zobiem tie ne cieti ne miksti, tik gremo un skaties, kā saulītē mirdz te vienas, te otras lapiņas kokā, kas turpat vien aug tiruma malā: vai nu lazda, vai ozoliņš, vai bērziņš.

No rīta visa zāle balta gan, bet aiz zedeņiem, kur tie baltō plūmju plūmenāji — skaties! — zeme ne balta, bet dzeltena. Nevis no rudens lapām — tās vēl lielāko tiesu kokos, bet no plūmēm, krietna ikšķa lielumā. Tie bija vieni traki plūmenāji, kas auga aiz zedeņiem eglu zaru rakstā. Vairāk plūmju kā lapu! Zeme nobērta tepat pus pēdas biezumā. Nu plūmju ēšana pēc zirņiem iet no rokas, ka tik skaties. Ēd cūkas, ēd puikas. Traks gabals bija ar tām baltām plūmēm (patiesībā gatavas viņas bija krējuma krāsā), un nevis puikām, bet Skanuļu Jēkaupam. Šis toreiz tikko mūsmājā bija pārnācis no Skanuļiem. Jēkaups toreiz tā saēdās plūmes, ka nekur dēties: ne istabā, ne ārā. No istabas jāskrien laukā vai pa ik pusstundu, bet ārā arī nav labāk: jāstaigā gandrīz vai bez ūzām.

Tēvs jau sacīja: „Ješka, nebūs labi. Izies tāpat kā pērn, kad tās karašas ar medu saēdies."

Nebūtu jau nekas, bet vēlāk, kur vien Jēkaups aizietu, vai nu uz baznīcu vai kapsētu, visi saka: „Ekur nāk Plūmju Ješka!"

Aiz akas mūsmājās bija naminš. Priekšpusē ēdiena vārāmais katls, aiz tā pirts lāva. Tur bija traka pēršanās lieliem un maziem.

Rudeņos ne tikai zirņus pļāva, linus plūca, seru veda, bet rakņājās arī pa smiltīm. Te jārok kartupeļi, te saknes jāmauc, un kur tad kulšana rijā! Pēc tam Gusārs metās lāvā un tik kliedza: „Sadod garu! Sadod garu!" Viņš bija traks arī uz kapeikas krāšanu. Krāja, kamēr rublis, daudz rubļu, bet tad Miķeļa tirgū notrieca visu gada peļņu vienā dienā. „Es dzeru, dzeru, dzeru!" Tā viņš sēdēja pats savā kaktā pie īpaša galdiņa un patiesi dzēra un dzēra, kā neprātīgs, izspūrušiem matiem, apaudzis ar bārdu, sizdams savu koka kāju. Tad viņš bija kā zvērs, nedod Dievs tuvoties. „Mānekļi un pesteļi tie, puišel, aizvīls, arī tavu dvēseli: lapa zarā, putns debesīs."

Nē, gara viņam netrūka. Viņš pat uz degvīna pudeli sacīja: „Mānekli, nē, tu mirdzi. — Nejaukā!"

Es arī gāju pirtī. Nosmulējies pa nedēļu, kājas tādas, kā saka, var rāceņus sēt. Kur citur iesi kā pirtī. Mums jau bija pat mīkla. Kas melns ieiet un balts iznāk? Andris!

(Turpmāk beigas)

Chronika

Dzejniece Velta Toma tuvākā laikā atstās Vāciju un dosies uz Kanādu, kur dzīvo viņas tēvs.

Tēlnieks prof. Burkards Dzenis un vijolnieks Rūdolfs Miķelsons saņēmuši atļaujas izceļošanai uz Argentīnu.

Prof. J. Endzelīna Latviešu valodas skaņas un formas izdevis Fišbachas latv. literātūras apgāds. Tas pats apgāds izdevis arī prof. Dr. K. Kārkliņa Cittautu literātūras vēstures I daļu.

SAULIEŠA
DARBU IZLASE,
grāmata jauniem un veciem.
Saturā: stāsti Aiz sniega un tumšas, Purvā, Nelaime, Soda diena, Velu tiesa, Noslēpums. Dzejoļu izlase. Teodora (T. Zeiferta) apcere par Saulieti. Jāņa Zvirbuļa autora ģimetne un ilustrācijas. Cena DM. 3.80.
Pieprasiet šo vērtīgo grāmatu nometnu grāmatnīcās. Vairumā Latvijas apgādā, Günzburg/Do., Marktplatz 25.

Piecu dienu konference Kremlī par atombumbu

AR SARKANĀ KAROGA ORDENI VIEN NEPIETIEK, LAI GŪTU PANĀKUMUS

Krieviem joprojām izdevies piekļūt daudz tuvāk atombumbas noslēpumam, kur nu vēl sākt atombumbu produkciju, apgalvo Londonas ziņu aģentūras „Europe-Press" šefredaktors Sinklers franču laikrakstā „Carrefour". Kaut gan Padomju Savienības atomenerģijas komisāriāta šefam Lavrentijam Berijam kopš 1945. g. nodoti rīcībā neierobežoti līdzekļi, pēdējos 18 mēnešos krievu pētniecība neesot varējusi atzīmēt jūtamu progresu šai nozarē.

No 5. līdz 10. septembrim Kremlī esot notikusi noslēpumaina 5 dienu konference, raksta Sinklers. Klāt esot Staļinam, Berija un vairāki izcili zinātnieki snieguši plašus ziņojumus par atompētniecības gaitu Padomju Savienībā pēdējos 10 mēnešos. Raksturīgi, ka konferencē neesot bijis klāt neviena militārista. Kā vienīgais ārzemnieks tajā esot piedalījies bulgāru fiziķis prof. Gonevs, kam uzdots vadīt vienu no padomju pētniecības laboratorijām. Kā Sinkleram paskaidrojis kāds Eiropas diplomāts, konference esot sasaukta pēc Staļina pieprasījuma, kas vēlējies gūt iespējamu skaidrību par šīs pētniecības nozares stāvokli, iekām dot atbildi rietumvalstīm Berlīnes jautājumā.

Kopš pagājušā gada, domājams — neveiksmīgo pētījumu dēļ, padomju atomkomisijā notikušas svarīgas pārmaiņas: pazīstamais prof. Kapica, agrākais angļu zinātnieka lorda Raterforda asistents, aizstāts ar krievu atomkodolu pētnieku prof. Skobeļcinu, tāpat Kapicas pirmajam asistentam prof. Boguļubovam bijis jāiet, lai viņa vietā stātos kosmisko staru speciālists Landsbergs. Enerģiski turpinoties jau pirms trim gadiem sāktās medības pēc visiem iespējamiem datiem atompētniecības laukā ārzemēs. Pēc rietumvalstu informācijas dienesta Vācijā iegūtām ziņām, katru „oriģinālinformāciju" šai nozarē krievi samaksājot ar pasakainām summām.

Tai pašā laikā padomju prese pēdējā laikā mēģina mazināt atombumbas militāro nozīmi. Esot liela kļūda iedomāties, ka atombumba varētu būt izšķirējs ierocis, nesen rakstīja „Pravda". Kara iznākumu varēšot izšķirt vienīgi armijas kaujas laukos. Atomenerģijas fabrikās austrumos no Urāliem, tālāk raksta Sinklers, patlaban strādājot pāri par 200 zinātnieku no Vācijas padomju joslas, Polijas, Bulgārijas, Dienvidslavijas un Rumānijas, kas ar padomju valdību parakstījuši astoņgadīgus līgumus. Visi „Atomgradas" pilsētas darbinieki, no profesora līdz palīgstrādniekam, pakļauti militārai disciplīnai, un visa drošības josla padota NKVD šefam Berijam. Apsargāto rajonu līdz šim nav atļauts atstāt nevienam krievu vai ārzemju zinātniekam.

1946. g., kad likās, ka Kapicam un viņa līdzstrādnieku štatam izdosies gūt jūtamus panākumus, profesoram piešķīra Sarkanā karoga ordeni, un padomju diplomāti ārzemēs lika saprast, ka amerikāņu monopols atompētniecības laukā vairs nebūšot ilgs. Šīs Maskavas cerības tomēr nav piepildījušās. Tomēr krievi savāc un uzkrāj visu pieejamo urānu.

Rietumvalstu izlūkošanas iestādes neveltījot nekādu ticamību ziņojumiem, it kā krievi tomēr būtu sākuši ražot atombumbas. Izsekojot avotus, no kuriem nākušas ziņas par „varenām eksplozijām pēc atombumbu nomešanas Vidusāzijā", izrādījies, ka tās laidusi apgrozībā krievu kontrolēta bulgāru preses aģentūra. „Intelligence Service" virsnieki pirms dažām nedēļām esot uzzinājuši, ka krievi kādam Rietumvācijā dzīvojošam vācu zinātniekam piedāvājuši piecgadīgu līgumu darbam Padomju Savienībā, solot 5000 dolaru mēnesī ārzemju valūtā. Vācietis piedāvājumu tomēr esot noraidījis.

ATD

ATOMBUMBA UN ZIRŅI

Vācu jaumatnes žurnāls „Benjamin" — ievistodams arī ilustrāciju, raksta, ka labākā Eiropas policija pēc amerikāņu policijas lietpratēju atzinuma, — esot vācu palīgpolicija amerikāņu joslā ar zīmēm „IP". Agrāk šī „Industrial Police" galvenām kārtām sastāvējusi no ārzemniekiem, tagad turpretim to papildinot ar vāciešiem.

Nagasaki — kur pirms 3 gadiem eksplodēja pirmā atombumba — apkārtnes lauksaimniecības šogad pārsteidzējus sasniegumus uzrādījusi zirņu raža. It sevišķi ievērojams atsevišķu zirņu graudu lielums, kas sasniedzot pat baloža olas apjomus.

„Kremlī es jūtos kā starp veciem, uzticamiem nacionālsociālistu partijas biedriem," par izjūtām Maskavā stāstījis Hitlera ārlietu ministrs Ribentrops savam toreizējam biedram Itālijā — grāfam Čano. Pēdējais šos „pārdzīvojumus" atzīmējis savā dienas grāmatā.

Uzbrukums jūras dzelmju noslēpumiem

Profesora Pikāra jūras ekspedīcija sāk savus mēģinājumus

Pirms septiņpadsmit gadiem beļģu profesors Ogists Pikārs pārsteidza pasauli, kopā ar savu asistentu Maksi Kosēnu hermētiski noslēgtā stratosfēras balona gondolā paceldamies vairāk nekā 18 km augstumā. Kad balons pēdējo reizi nosēdās, gaŗā auguma kautrīgais vīrs ar mīlzīgo galvu un Žila Verna raksturu nosolījās savai sievai, ka nekad vairs no jauna necelsies gaisā.

„Bet es nekā neesmu teicis par nogremdēšanos jūras dziļumā," caur aceņu stikliem viltīgi mirkšķinādams, profesors piezīmēja žurnālistiem 15. septembrī, kad viņš ar tvaikoni „Scaldis" atstāja Antverpeni, lai dotos jaunos zinātniskos pētījumos un šoreiz nonirtu 4 km okeana dziļumā. Atkal viņu pavadīja uzticamais asistents Kosēns, kura sieva — ķīmiķe arī piedalās ekspedīcijā, bez tam Pikāra dēls, 26 g. v. tautsaimniecības students Žaks, kas pildīs tēva sekretāra uzdevumus.

Izvadītāju viņā rītā bija maz, un izbraukšana aizkavējās par pusstundu, jo ostā tikai ar nokavēšanos ieradās asistents Kosēns, nesdams rokā kādu vārīgu instrumentu, gar kuŗu vēl bija strādājis visu pēdējo nakti. Gremodams kožļājamo gumiju, lai tā slēptu saviļņojumu, profesors Pikārs apkampa savu sirmo kundzi, un tad „Scaldis" gatavojās atstāt krastu. Bet, pirms uzvilka laipas, Pikārs vēlreiz nolēca no kuģa, lai paspiestu roku sievai, kas šim gadījumam par godu bija greznojusies ar karaļa Leopolda ordeni, kas viņai piešķirts par sekmīgu asistēšanu vīra otrajā stratosfēras lidojumā.

Šobrīd ekspedīcijas financētāja — Beļģijas zinātniskās pētniecības fonda īpaši iekārtotais kuģis „Scaldis" jau sasniedzis ceļa mērķi kaut kur Franču Rietumafrikas piekrastē, tropiskajos Gvinejas līča ūdeņos, pie Kapverdu salām, un sākušies pirmie niršanas mēģinājumi. Par godu financētājam institūtam jaunā dziļjūras gondola oficiāli nosaukta par FNRSI III, kamēr abas stratosfēras gondolas, kuŗu būvi tāpat financēja minētais fonds, saucas FNRSI I un II. Bez tam Pikārs savu niršanas aparātu vēl nokristījis par „batiskafu", kas grieķiski nozīmē laivu, kas var kustēties pa jūras dibenu.

Paceldamies stratosfērā, profesors Pikārs vēlējās pētīt kosmiskos staru. Arī jūras dziļumā Pikārs grib pētīt kosmisko staru iedarbību pēc tam, kad tie izspiedušies cauri biezām ūdens masām.

Labu daļu 1,8 m lielajā tērauda lodē ar 8 cm biezajām sienām aizņems dažādie instrumenti kosmisko staru, temperatūru, gaismas stipruma, dažādu vilņu un desmitiem citu fizikālu parādību mērīšanai. Vēlākajos niršanas gājienos Pikāru vai viņa asistentu pavadīs zinātnieki — ķīmiķi, kas savāks ūdens un dūņu paraugus; biologi, kas novēros dziļjūras dzīvo dabu, lai izpētītu, kā iespējama šādu augšana dziļumos, kur neiespīežas neviens saules stars; ģeologi, kas pētīs jūras dibena formācijas, lai spriestu par zemes garozas attīstību, fotografi un filmu operātori, kuŗu uzņēmumi pēc tam laus arī citiem cilvēkiem skatīt vēl nevienā neredzētas ainas jūras dzīlēs ar visiem tās varbūtējiem brīnumiem.

Ņujorkas zooloģiskās sabiedrības loceklis Dr. Viljems Bībs, kas pirms 14 gadiem pie Bermudas salām nolaidās ar vienkāršāku ierīci tikai 1 km dziļumā, pēc tam stāstīja, ka dzelmē redzējis brīnumainus fosforiscējošus dzīvniekus, kas atgādinājuši „zvaigznes, ko pārņēmis trakums", un būtes, pārāk lielas, lai tās identificētu. Viena no tām bijusi 6 metrus gaŗa, ar neskaitāmiem gaismas avotiem. Varbūt, ka Pikāra ekspedīcijas dalībnieki uzies jūras nezvērus, kādus vēl nav skatījusi neviena cilvēka acs. „Es nezinu, ko mēs redzēsim," izteicās Pikārs, „citādi es tur nemaz nenirtu, bet mēs redzēsim visu, ko vispār būs iespējams redzēt."

Lai šai elles tumsā vispār varētu ko redzēt un izdarīt foto, filmu un speciālus mikroskopiskus uzņēmumus pa abiem batiskafa pleksistikla logiem, tas apgādāts ar ļoti spēcīgiem elektriskiem gaismas avotiem, kvarca spuldzēm, kas atļaus izdarīt vienas divmiljonās daļas sekundes uzņēmumus ar 150 miljardu sveču gaismu īslaicīgu uzliesmojumu. Salīdzinot ar Dr. Bība „batosfēru", kas bija piesaistīts tērauda tauvā un nespēja patstāvīgi kustēties jūras dzelmē, Pikāra „zemūdenei" ir divi motoru dzīti propelleri, kas atļauj pārvietoties līdz 20 km attālumā. Bez citiem instrumentiem kabīnē ir arī diktafoni, kuŗos pētnieki ierunās savus novērojumus. Jūras virspusē uz „Scaldis" gaidošiem novērotājiem par pētījumu gaitu signālizēs ar automatiskām dūmu un citām ierīcēm.

10 tonnu smagais batiskafs ienirst pats ar savu svaru, kas mākslīgi palielināts līdz 40 tonnām ar betona blukiem, kuŗus tērauda lodes ārpusē saista spēcīgi elektromagnēti; tie pēc vajadzības atlaižami ar pogas piesspiedienu. Bez tam septiņi tanki pildīti ar gāzeļļu, kas vieglāka par ūdeni un, nometot balastu, pacel ierīci virs ūdens. Ieniršanas augstumu rēgulē, vai nu izlaižot daļu eļļas, vai arī atlaižot kādus balasta klučus. Klizmas gadījumā iespējams atlaist visu balastu, pēc kam ierīce automatiski paceļas virs ūdens.

Neskatoties uz visām drošības ierīcēm, batiskafs tomēr ir sarežģīts aparāts, tādēļ tas iepriekš pārbaudīts vairākos mēģinājumos, ienirstot bez personāla. Tajos arī bija jāizmēģina tērauda konstrukcijas pretestības spējas milzīgajam ūdens spiedienam, kas 5,4 km izmēģinājuma dziļumā sasniedz uz visu lodi 25.000 tonnas.

Viena no ekspedīcijā pētījamām problēmām arī ir — rast izskaidrojumu, kā šādos apstākļos var dzīvot zivis un citi dzīvnieki, kam jāiztur vairāku tonnu spiediens uz kvadrātcollu ķermeņa virsmas. Tādā gadījumā arī asiņu plazmas spiedienam jābūt tikpat lielam, un tā zinātniekiem līdz šim vēl ir mīkla. Varbūt profesora Pikāra dēkainā dziļjūras ekspedīcija spēs palīdzēt atrisināt arī šo mīklu.

M. D.

Kā vidusmēra amerikāņi iedomājas stāvokli Eiropā

Vai tiešām stāvoklis Eiropā tik slikts, kā to apraksta avīzes? Tāds jautājumu komplekss ļoti bieži bijis jādzird „Daily Mail" līdzstrādniekam Lendramam Bollingam, kad viņš, pēc divu gadu pavadīšanas Vācijā un Viduseiropā, nesen atgriezies ASV. Šis komplekss, kā to komentē Bollings, sadalās trīs atsevišķos jautājumos, no kuriem pirmo var definēt tā: vai arī Eiropā karš liekas tik neizbēgams, kā tas šķiet pēc amerikāņu laikrakstu virsrakstiem?

Tam korespondents atbild, ka vairākums eiropiešu šai ziņā esot mazāk pesimistiski nekā daudzi amerikāņi. Eiropieši situāciju izprot dziļi, bet, dzīvodami viena kara atstātajā krizē, nespēj lāga iedomāties, ka durvju priekšā jau varētu būt nākošais karš un ka nācijas tam varētu būt materiāli un psiholoģiski sagatavotas. Tai pašā laikā Eiropā esot daudz mazāk optimistu, kas ticētu kādam padomju-amerikāņu izlīguma brīnumam, un daudzi eiropieši abpus dzelzs aizkaram baidoties, ka šāds izlīgums varētu notikt uz viņu rēķina. Pašreiz gan neredzēdami iespēju „aukstā kara" izbeigšanai, viņi tomēr mazāk nobažījušies par drīzu ieroču krustošanu, nekā amerikāņi to iedomājoties.

Otrs jautājuma aspekts ir: kā īsti ir ar badu Eiropā? Pēc Bollinga novērojumiem, par īstu badu nevarot runāt pat Vācijā, kur pārtikas apstākļi vēl ļoti slikti. Tāda atbilde amerikāņos radot nesaprašanu, jo „palīdzība badā mirstošai Eiropai" ir bijis sauklis, ko spējis saprast un uz to reaģējis liels skaits amerikāņu. Turpretim izskaidrojums, ka amerikāņu palīdzība vajadzīga vispārējai Eiropas atveseļošanai, jau ir stipri mazāk dramatisks. Bollings gan pūlējies paskaidrot, ka šī palīdzība tomēr nepieciešama, jo nepieticamās pārtikas dēļ izplatās slimības, cilvēki zaudē svaru, bērni nīkuļo, ka trūkst taukvielu utt., bet šie paskaidrojumi tomēr sagādājuši daļai klausītāju it kā vilšanos.

Treškārt, jautājumu komplekss skar politiskos apstākļus dažādās Eiropas valstīs, un šeit Bollinga novērojumi latviešu lasītājam neatstāj vietu nekādām illūzijām. „Faktu, ka Eiropu no Čechoslovakijas uz austrumiem aprijusi padomju sistēma, ASV sabiedrība, šķiet, jau akceptējusi ne vairāk kā ar nopūtu un plecu paraustīšanu," atzīst Bollings. Šādu situāciju amerikāņi gan uzskatot par „sliktu", bet tai pašā laikā arī par negrozāmu. Tas, ko laudis grib uzzināt no iebraucēja, attiecas uz politisko situāciju R i e t u m e i r o p ā. It īpaši amerikāņu interesi pievelk Francija. Daudzu amerikāņu apziņā Francija simbolizējot Eiropu, tādēļ viņi sev vaicājot, kādas gan cerības uz atjaunotu, stipru, sadarbīgu un demokratisku Eiropu, ja Francijai draud chaoss.

DM

Berlīnes dēļ kara nebūs — saviem satelītiem apsolījis Staļins

Šveices laikraksts „Die Wochenzeitung" ziņo, ka Hradžinas pilī Prāgā notikusi Čechoslovakijas komūnistu partijas konference, kuŗā prezidents Klements Gotvalds paskaidrojis, ka Staļins apspriedēs Sočos, kur piedalījās Austrumeiropas padomju satelītu pārstāvji, apsolījis, ka Berlīnes dēļ kara nebūs un viņš vienosies ar rietumvalstīm. Pēc Gotvalda paskaidrojumiem secināms, ka Staļins sevišķi steidzies ar paziņojumu, ka viņa mērķis nav tieša kara radīšana. Visnemierīgākie bijuši Bulgārijas ministru prezidents Dimitrovs un rumāņu ārlietu ministre Paukere, kas brīdinājuši Staļinu, ka viņu zemes militāri, saimnieciski un psiholoģiski nav sagatavotas jaunam karam.

Pēc ziņām, ko Šveices laikraksts sakās ieguvis no labi informētām čechu aprindām, Staļins un viņa satelīti vienojušies par šādiem punktiem: 1. Austrumu bloks attieksmēs pret rietumvalstīm vadīsies pēc kopīgas politikas un paudīs kopēju fronti, 2. Tīrīšanas akcijās no ieņemamiem posteņiem „atstādināmi" visi neuzticamie politiķi un virsnieki (šī akcija pašreiz sākusies Rumānijā, kur jau „atstādināti" 40 civīlisti un 17 augstāki virsnieki), 3. Austrumu bloks vienojas par kopējiem soļiem pret Tito un nākotnē pastiprinās saimniecības blokādi.

Īpatākais trimdas izdevums:

Alant Vīļa

Poēm pa kulšen

Rakstīta ventiņu izloksnē,

ar

Reiņa Birzgaļa

zīmētu tekstu un daudzām ilustrācijām.

Cena DM 1,50. Pieprasiet nometņu grāmatnīcās. Vairumā ar atlaidi LATVIJAS apgādā, Günzburg/Do, Marktplatz 25.

13. oktobrī — ziņo laikraksts — Staļins atgriezies Maskavā un dienu vēlāk Maskavas radio un preses tonis attieksmē pret rietumiem bijis daudz miermīlīgāks. „Pravda", piemēram, paskaidrojusi, ka rietumnieki Berlīnes krizi redzot „pārāk tumšu". Kremļa informāciju izteicis Boriss Leontjevs šādā paskaidrojumā: „Sarunās ar amerikāņu politiķi Haraldu Stasenu jau 1947. gadā maršals Staļins paskaidroja, ka tic komūnistiskās un kapitālistiskās saimniecības sistēmu sadarbībai un šādu sadarbību arī vēlas. Līdzīgi Ļeņinam Staļins neredz ne mazāko nepieciešamību nesaprašanās radīšanai."

Londona un Vašingtona šo Maskavas paziņojumu nav palaidušas garām nelievērotu. Krievi cer, ka viņiem pašreizējā momentā — tieši pirms Savienoto Valstu prezidenta vēlēšanām — ir labas izredzes panākt kaut kāda veida kompromisu. „Trumens mums nāks pusceļu pretī. Viņam tūlīt nepieciešami ārpolitiski panākumi," kā ziņo Šveices laikraksts, izteicies kāds padomju diplomāts. Amerikāņi tomēr brīdina, ka ar šo pieņēmumu Staļins pārrēķināsies tāpat kā ar Berlīnes blokādi.

„Die Wochenzeitung" arī pastāsta, ka rietumnieku sarunas Maskavā ar Molotovu nav devušas ne vismazākos panākumus tāpēc, ka rietumvalstis uz Maskavu aizsūtījušas „otro garnitūru".

Vai nu krievi vēlas vai nevēlas pozitīvus rezultātus, secina laikraksts, tad tomēr tagad skaidrs, ka nākošās sarunās Staļins pastāvēs uz augstāku un atbildīgāku pārstāvju tikšanos. Šo Staļina vēlējumu šķiet apstiprinām Višinska vārdi UN plēnsapulcē Parīzē: „Nevar sagatavot jēra gulašu, ja nav jēra — un nevar pieņemt svarīgus atzinumus bez ārlietu ministru klātienes."

POLĪTISKAIS DINAMĪTS PIRENEJOS

KĀPĒC RIETUMNIEKIEM JĀUZMANĀS ATTIEKSMES AR FRANKO

„Daily Express" ziņo no Madrides, ka 100 spāņu armijas virsnieku no dažādām karaspēka daļām saņēmuši pavēli sagatavoties izbraukšanai uz ASV. Franko gribot jau laikus nosūtīt uz turieni virsnieku priekšgrupu, kas tūlīt pēc plānota ASV un Spānijas noliguma pasludināšanas varētu sākt militārās taktikas studijas. Tālāk laikraksts ziņo, ka Spānija sākusi nopietnu vērību veltīt gaisa flotes izbūvei. Netālu no Madrides izbūvēšot milzīgu militāru lidlauku, kas būtu derīgs lietošanai arī supercietokšņiem. Divi starta ceļi, līdz šim garākie Eiropā, jau esot lietošanas kārtībā.

Anglija, turpretim, kā ziņo UP, jautājumu par spāņu gaisa, sauszemes un flotes bažu izmantošanu esot uz kādu laiku „nolikusi plauktā", kamēr norimšot starptautiskais satraukums par ievadīto draudzēšanos ar Franko militāru apsvērumu dēļ, atmetot politiskos. Pēc britu oficiālā viedokļa, Franko izvilkšana no ēnas dienas gaismā pašreizējā brīdī nozīmētu pieskaršanos „politiskam dinamītam". Šādu viedokli atbalstot arī franču oficiālās aprindas. Rietumiem sākot nopietnu brāļošanos ar Franko režīmu, Maskava rietumvalstis „atmaskotu kā fašistu bloku, kas plāno karu pret Ista|ām demokratijām". Šāds troksnis Rietumeiropas organizēšanos nevis atvieglotu, bet apgrūtinātu.

Bez tam britu imperijas satāvdaļu starpā pastāvot lielas domstarpības Spānijas jautājumā. Kamēr Dienvidafrika esot ar mieru atbalstīt Spānijas iesaistīšanu Rietumeiropas ūnijā, Austrālija katēgoriski esot pret to. Pēc Londonas valdības domām, ASV ciešāka saistīšanās ar Spāniju esot Vašingtonas pašas lieta.

Un Spānija pati: Franko nesen kādā runā deklarēja, ka Spānija varbūtējā ciņā pret komūnismu stāsies rietumu pusē. Spāņu ārlietu ministrs Artaho, viesodamies Dienvidamerikā, pirms pusotrām nedēļām Buenos Airesā savukārt paskaidroja, ka Spānija kara gadījumā paliktu neitrāla. Tā gan jau esot apkarojusi bolševismu pašas mājās, bet tas nenozīmējot, ka Spānija būtu solījusies stāties karā pēc pirmā taures pūtiena". Kamēr Londonā atzīmē, ka abu valstu attieksmes nav uzlabojušās, bet drīzāk pasliktinājušās, Artaho citā gadījumā izteicies, ka „ja Anglija nejauksies spāņu iekšējās lietās, tad mūsu attieksmes nav nekāda problēma".

DE, NYHT

DP — labs kapitāla ieguldījums

The Christian Science Monitor plaši apskata sagaidāmo DP plūsmu uz ASV un konstatē, ka, spriežot pēc amerikāņu atsaucības, Amerika spējot uznemt vairāk kā likumā atļautos 205.000 DP.

Valdības noteikumi paredzot, ka transporta izmaksas no amerikāņu ostas līdz nometināšanas vietai jāsedzot vai nu pašiem DP, kādai privātpersonai vai arī organizācijai. Arī šai ziņā amerikāņi izrādījušies atsaucīgi. 16 štatos jau izveidotas vietējas DP komisijas, bet 7 citos projektējot šādu komisiju ierīkošanu. Karusi vadītā DP izceļošanas komisija tulkojot liberāli DP iecelošanas likumu. Tā, piem., šī komisija nosacījusi, ka studenti, kas ierodoties Amerikā izglītības turpināšanai, esot „strādnieki" likuma izpratnē.

No dažādiem ASV štatiem ieplūstot darba piedāvājumi. Kāda Jaun-Anglijas mellenu rūpniecība meklējot darbiniekus. Ročestra, St. Luisa, Čikaga, Ņujorka, Baltimora Filadelfija, Bufalo un Klivlenda pieprasot tūkstošiem drēbnieku. Ņujorkas štats taujājot pēc lauksaimniecības darbiniekiem, bet Teksasa meklējot kokvilnas strādniekus. Kalifornijai vajagot auglkopības strādniekus. Strādniekus meklējot arī kokrūpniecības apgabali, jo DP esot „labs kapitāla ieguldījums". Informāciju par organizācijām un DP nometināšanu sniedzot DP Committee, American Council of Voluntary Agencies for Foreign Service, 130 East 22d Street, New York 10, N. Y.

I. R.

Lai pasaka, ko grib

Beļģijas ministru prezidents Spāks sociālistu kongresā izteicies, ka mieru varētu nodrošināt, ja izbeigtos „ideoloģiskais imperiālisms". Viņš ieteica ASV un Padomju Savienības valstsvīriem sanākt kopā, lai „desmit punktos, bet nedaudz vārdos izteiktu to, ko katrs īsti grib". Šie desmit punkti pēc Spāka domām būtu jāsacer bez propagandas — vīri tādā gadījumā Padomju Savienības pārstāvji līdz pamatiem. Māsa Marija Dievs apgaismos bīskapu un viņa sekotājas paskaidrojušas viņiem, ka viņu pārtikas krājumi atļaušot izturēt ļoti ilgu aplenkumu.

„Baskājainās karmelītu māsu"

Pirmais uzdevums

apbruņot vismaz 10 franču divīzijas

Londonas laikraksts „Evening Standard" ziņo no Parīzes, ka ASV prezidenta amata kandidāti Trumens un Djuijs — vienojušies par amerikāņu militāro palīdzību Eiropai. Neatkarīgi no prezidenta vēlēšanu iznākuma, abi valstsvīri kongresam janvāra sesijā piepras apmēram 4 miljardus dolāru Rietumeiropas aizsardzībai. ASV militārā palīdzība pilnīgos apmēros varētu sākties tikai nākošajā vasarā vai pat rudenī. Pirmais uzdevums būtu vismaz 10 franču diviziju pilnīga apbruņošana, kā arī franču gaisa flotes apgādāšana ar bumbvežiem un izmicinātājiem.

„New York Herald Tribune" ziņo, ka Rietumūnijas jaunā aviācijas štāba maršala Roba vadībā jau izstrādāta programma pilotu sagādei ūnijas valstu turbolidmašīnu flotei. Nākošajās britu fabrikām nepārtrauktā straujā laižot laukā jaunas turbolidmašīnas Briseles pakta valstu vajadzībām. Ievērojot „Vampire" un „Meteor" tipa turboiznīcinātāju lielo ātrumu, Beļģijā un Holandē jau esot iekārtoti īpaši gaisa kaujas savam ordenim visai neparastu apmācību. Māsa Marija pati uzklausījusi jaunākā ordeņa locekļu grēksūdzes liegusi kādam priesterim nolasīt klosterī mesu nolasīdama to pati, bez tam aizraidījusi projām pat no bīskapu, kad tas ieradies pārbaudes sēdības. „Mēs še nevēlamies vīriešus, kaut arī tie būtu brunčos," paskaidrots bīskapam. Baznīcas apsūdzības šo notikumu apzīmē par „lielo baznīcas skandālu Portugales vēsturē".

Dumpīgo mūkeņu lieta nodota tālāk augstākām iestādēm Lisabonā, bet pa to laiku civilgubernātors uzdevis turēt pie klostera pastāvīgu sardzi, lai aizkavētu iespējamas nedienas, jo apkārtējie iedzīvotāji „māsas" dēvē par „velna apsēstām" un draudējuši nodedzināt klosteri līdz pamatiem. Māsa Marija Dievs apgaismos bīskapu un viņa sekotājas paskaidrojušas viņiem, ka viņu pārtikas krājumi atļaušot izturēt ļoti ilgu aplenkumu.

„Baskājainās karmelītu

pavēlei un aizbā

Kad portugaļu republikāņu gvarde un policija ieradās pie „Baskājainās karmelītu māsu" konventa nama Albufeiras sādžā, Dienvidportugālē, lai, izpildot Algarves bīskapa rīkojumu, konventu slēgtu un aizrautu pie dīmenēm tā vienpadsmit iemītnieces, viņi atrada māsas aizbarikādējušās namā. Mūkeņu „virsmāsa", 20 g. v. Marija Do Karmo, policijai paskaidroja, ka māsas nolēmušas palikt namā aiz aizbarikādētām durvīm un logiem tik ilgi, līdz „Dievs apgaismos bīskapu un iemīļotu". Gvardisti un policisti, neredzēdami namā iekļūt, to ielenca, lai nepieļautu kādu akciju neuzsāka, jo mūžīgo iebrukuma gadījumā piedraudēja ar „pretošanos".

Algarves bīskaps rīkojumu policijai bija devis, izpildot Vatikāna pavēli par nelielā sieviešu mūkeņu ordeņa likvidēšanu. Albufeiras sādžiņā un apkārtējie mācītāji „basmāsām karmelītu māsām" pārmet, ka tās, sekojot savai gados jaunākajai vaditājai māsai Marijai, radījušas savam ordenim visai neparastu reputāciju. Māsa Marija pati uzklausījusi tai jabnāko ordeņa locekļu grēksūdzes liegusi kādam priesterim nolasīt klosterī mesu nolasīdama to pati, bez tam aizraidījusi projām pat no bīskapu, kad tas ieradies pārbaudes sēdības. „Mēs še nevēlamies vīriešus, kaut arī tie būtu brunčos," paskaidrots bīskapam. Baznīcas apsūdzības šo notikumu apzīmē par „lielo baznīcas skandālu Portugales vēsturē".

POLĪTISKAIS DINAMĪTS PIRENEJOS

KĀPĒC RIETUMNIEKIEM JĀUZMANĀS ATTIEKSMĒS AR FRANKO

„Daily Express" ziņo no Madrides, ka 100 spāņu armijas virsnieku no dažādām karaspēka daļām saņēmuši pavēli sagatavoties izbraukšanai uz ASV. Franko gribot jau laikus nosūtīt uz turieni virsnieku priekšgrupu, kas tūlīt pēc plānota ASV un Spānijas nolīguma pasludināšanas varētu sākt militārās taktikas studijas. Tālāk laikraksts ziņo, ka Spānija sākusi nopietnu vērību veltīt gaisa flotes izbūvei. Netālu no Madrides izbūvēšot milzīgu militāru lidlauku, kas būtu derīgs lietošanai arī supercietokšņiem. Divi starta ceļi, līdz šim garākie Eiropā, jau esot lietošanas kārtībā.

Anglija, turpretim, kā ziņo UP, jautājumu par spāņu gaisa, sauszemes un flotes bāzu izmantošanu esot uz kādu laiku „nolikusi plauktā", kamēr norimšot starptautiskais satraukums par ievadīto draudzēšanos ar Franko militāru apsvērumu dēļ, atmetot politiskos. Pēc britu oficiālā viedokļa, Franko izvilkšana no ēnas dienas gaismā pašreizējā brīdī nozīmētu pieskaršanos „politiskam dinamītam". Šādu viedokli atbalstot arī franču oficiālās aprindas. Rietumiem sākot nopietnu brāļošanos ar Franko režīmu, Maskava rietumvalstis „atmaskotu kā fašistu bloku, kas plāno karu pret īstajām demokratijām". Šāds troksnis Rietumeiropas organizēšanos nevis atvieglotu, bet apgrūtinātu.

Bez tam britu imperijas satāvdaļu starpā pastāvot lielas domstarpības Spānijas jautājumā. Kamēr Dienvidafrika esot ar mieru atbalstīt Spānijas iesaistīšanu Rietumeiropas ūnijā, Austrālija kategoriski esot pret to. Pēc Londonas valdības domām, ASV ciešāka saistīšanās ar Spāniju esot Vašingtonas pašas lieta.

Un Spānija pati: Franko nesen kādā runā deklarēja, ka Spānija varbūtējā cīņā pret komūnismu stāsies rietumu pusē. Spāņu ārlietu ministrs Artaho, viesodamies Dienvidamerikā, pirms pusotrām nedēļām Buenos Airesā savukārt paskaidroja, ka Spānija kara gadījumā paliktu neitrāla. Tā gan jau esot apkarojusi bolševismu pašas mājās, bet tas nenozīmējot, ka Spānija būtu solījusies „stāties karā pēc pirmā taures pūtiena". Kamēr Londonā atzīmē, ka abu valstu attieksmes nav uzlabojušās, bet drīzāk pasliktinājušās, Artaho citā gadījumā izteicies, ka „ja Anglija nejauksies spāņu iekšējās lietās, tad mūsu attieksmes nav nekāda problēma".

DE, NYHT

---

rēķināsies tāpat kā ar Berlīnes blokādi.

„Die Wochenzeitung" arī pastāsta, ka rietumnieku sarunas Maskavā ar Molotovu nav devušas ne vismazākos panākumus tāpēc, ka rietumvalstis uz Maskavu aizsūtījušas „otro garnitūru".

Vai nu krievi vēlas vai nevēlas pozitīvus rezultātus, secina laikraksts, tad tomēr tagad skaidrs, ka nākošās sarunās Staļins pastāvēs uz augstāku un atbildīgāku pārstāvju tikšanos. Šo Staļina vēlējumu šķiet apstiprinām Višinska vārdi UN plēnsapulcē Parīzē: „Nevar sagatavot jēra gulašu, ja nav jēra — un nevar pieņemt svarīgus atzinumus bez ārlietu ministru klātienes."

---

apitāla ieguldījums

nitor lismu pēc spē- tļau- ka kāņu jā- pri- cijai. ušies dotas citos koša- šanas celo- nisija rodo- šanai, nē. ie- Kāda ecība i, St. mora, a pie- ujor- nieci- mek-

lējot kokvilnas strādniekus. Kalifornijai vajagot augļkopības strādniekus. Strādniekus meklējot arī kokrūpniecības apgabali, jo DP esot „labs kapitāla ieguldījums". Informāciju par organizācijām un DP nometināšanu sniedzot DP Committee, American Council of Voluntary Agencies for Foreign Service, 130 East 22d Street, New York 10, N. Y.

I. R.

Lai pasaka, ko grib

Beļģijas ministru prezidents Spāks sociālistu kongresā izteicies, ka mieru varētu nodrošināt, ja izbeigtos „ideoloģiskais imperiālisms". Viņš ieteica ASV un Padomju Savienības valstsvīriem sanākt kopā, lai „desmit punktos, bet nedaudz vārdos izteiktu to, ko katrs isti grib". Šie desmit punkti pēc Spāka domām būtu jāsacer bez propagandas — viņš tādā gadījumā Padomju Savienībai nepietiktu ar vienu pašu punktu, lai pateiktu, ko viņa isti grib?

LATVIJA, 1948. g. 28. oktobrī

Pirmais uzdevums

apbruņot vismaz 10 franču divīzijas

Londonas laikraksts „Evening Standard" ziņo no Parīzes, ka abi ASV prezidenta amata kandidāti — Trumens un Djuijs — vienojušies par amerikāņu militāro palīdzību Eiropai. Neatkarīgi no prezidenta vēlēšanu iznākuma, abi valstsvīri kongresam janvāra sesijā pieprasīšot atvēlēt vismaz 4 miljardus dolāru Rietumeiropas aizsardzībai. ASV militārā palīdzība pilnīgos apmēros varētu sākties tikai nākošajā vasarā vai pat rudenī. Pirmais uzdevums būtu vismaz 10 franču divīziju pilnīga apbruņošana, kā arī franču gaisa flotes apgādāšana ar bumbvežiem un iznīcinātājiem.

„New York Herald Tribune" ziņo, ka Rietumūnijas jaunā aviācijas šefa maršala Roba vadībā jau izstrādāta programma pilotu sagādei ūnijas valstu turbolidmašīnu flotei. No britu fabrikām nepārtrauktā straumē laižot laukā jaunas turbolidmašīnas Briseles pakta valstu vajadzībām. Ievērojot „Vampire" un „Meteor" tipa turboiznīcinātāju lielo nosēšanās ātrumu, Beļģijā un Holandē jau esot iekārtoti īpaši gari lidlauku skrejceļi. Francijā tādu vēl neesot, bet uzsākta franču lidotāju regulāra apmācība Anglijā.

Pēc AP ziņām, ASV globālie gaisa spēki, kas jau operē Eiropā un Tālajos austrumos, ieguvuši jaunu apmācības lauku vēl trešā kontinentā — Afrikā. B 29 tipa supercietokšņi, paceloties no bazēm Anglijā un Vācijā, tagad nosēžoties Akrā, britu „kakao kolonijā", Afrikas Zelta krastā. Kopš divām nedēļām supercietokšņi izmantojot Akru par degvielu bāzi treniņa lidojumiem uz Gvinejas līci, kuru uzdevums ir iepazīstināt amerikāņu lidotājus ar apstākļiem pasaules dalā, kas pēdējā karā izrādījusies ļoti svariga ASV un varētu tāda būt arī nākotnē.

ASV admirālitāte publicējusi savu „atomlaikmeta" flotes izbūves plānu. Tajā, blakus jau minētam 65.000 t milzu bazes kuģim, paredzēti vēl trīs 45.000 t un divdesmit četri apm. 27.000 t aviācijas bazes kuģi, bez tam sevišķi ātras un sevišķi lieliem dziļumiem piemērotas zemūdenes, „pretzemūdeņu zemūdenes", angādes zemūdenes, kā arī kuģi, kas sevišķi piemēroti sardžu dienestam polārapgabalos. Šī gan esot ilgtermiņa programma, bet iekārtota tā, ka to vajadzības gadījumā iespējams „ārkārtīgi paātrināt". Viens no amerikāņu flotes jaunumiem būšot speciāli zemūdeņu apkarošanai domāts ātrs 5000 t kreiseris. Darbībai arktikā īpaši piemērošot arī dalu esošo iznīcinātāju un zemūdeņu. No jaunā 65.000 t bazes kuģa varēšot izšaut arī tālšāviņus.

Lielbritanija nākamgad nobeigšot divu, bet drīz pēc tam vēl viena jauna bazes kuģa būvi. Labus rezultātus esot guvuši angļu mēģinājumi ar gāzes turbīnu dzinējiem kuģu vajadzībām. Arī Japānas kara flote, kaut gan tai kopā patlaban nav vairāk par 50.000 t un lielākās vienības ir tikai 1500 t, varot paceltīes „kā fēnikss no pelniem".

BBC, NYHT, NZ

„Baskājainās karmelītu māsas" pretojas pāvesta pavēlei un aizbarikādējas klosterī

Kad portugaļu republikāņu gvardisti un policija ieradās pie „Baskājaino karmelītu māsu" konventa nama Albufeiras sādžā, Dienvidportugalē, lai, izpildot Algarves bīskapa rīkojumu, konventu slēgtu un aizvestu pie ģimenēm tā vienpadsmit iemītnieces, viņi atrada māsas aizbarikādējušās namā. Mūkeņu „virsmāte", 20 g. v. Marija Do Karmo, policijai paskaidroja, ka māsas nolēmušas palikt namā aiz aizbarikādētām durvīm un logiem tik ilgi, līdz „Dievs apgaismos bīskapu un baznīcu". Gvardisti un policisti, nevarēdami namā iekļūt, to ielenca, bet nekādu akciju neuzsāka, jo mūķenes iebrukuma gadījumā piedraudēja ar „pretošanos".

Algarves bīskaps rīkojumu policijai bija devis, izpildot Vatikāna pavēli par nelielā sieviešu mūkeņu ordeņa likvidēšanu. Albufeiras sādžinieki un apkārtējie mācītāji „baskājainajām karmelītu māsām" pārmet, ka tās, sekojot savai gados jaunajai vadītājai māsai Marijai, radījušas savam ordenim visai neparastu kārtību. Māsa Marija pati uzklausījusi jabnāko ordeņa locekļu grēksūdzes, liegusi kādam priesterim nolasīt klosterī mesu nolasīdama to pati, bez tam aizraidījusi projām pašu bīskapu, kad tas ieradies pārbaudit sūdzības. „Mēs še nevēlamies viriešus, kaut arī tie būtu brunčos," paskaidrots bīskapam. Baznīcas aprindas šo notikumu apzīmē par „lielāko baznīcas skandālu Portugales vēsturē".

Dumpīgo mūķeņu lieta nodota tālāk augstākām iestādēm Lisabonā, bet pa to laiku civilgubernātors uzdevis turēt pie klostera pastāvīgu sardzi, lai aizkavētu iespējamas nekārtības, jo apkārtējie iedzīvotāji „baskāju māsas" dēvē par „velna apsēstām" un draudējuši nodedzināt klosteri līdz pamatiem. Māsa Marija un viņas sekotājas paskaidrojušas sargiem, ka viņu pārtikas krājumi tām atļaušot izturēt ļoti ilgu aplenkumu. „Baskājaino karmelītu māsu" ordeni nodibinājusi viņu tagadējā vadītāja Marija, turīgas Algarves ģimenes atvase.

DM

Sāks būvēt pasaules lielāko kuģi

ASV flotes ministrija paziņojusi, ka jau nākošā gada sākumā uzsāks pasaules lielākā kuģa — jauna aviācijas bazes „superkuģa" būvi, kas izmaksās ap 124 miljonu dolaru. No šī kuģa lidmašinas ar atombumbu kravu spēs sasniegt 92 proc. no visiem iedomājamiem mērķiem uz zemes lodes. Kuģis, kam vārds vēl nav izraudzīts un kas pagaidām sauksies CVA-58, būs līdz šim garākais (382 metri) un lielākais (65.000 t) kuģis pasaulē. plakans kā plekste. Lai samazinātu tā redzamību un palielinātu brīvo klāja virsmu, bazes kuģim būs tikai divi mazi torniši ar tālskatiem, kas ievelkami korpusā, ja tos nelieto. Arī skurstenu atvērumi ir vienā līmenī ar klāju.

Kuģim būs četras katapulta ierīces lidmašīnu startēšanai. Tāpat kā 45.000 t lielie „Midway" klases amerikāņu bazes kuģi, arī CVA-58 nevarēs izbraukt caur Panamas kanāli, jo tā platums sasniegs 66 metrus. Kā visi bazes kuģi, arī jaunais milzenis nekad neoperēs viens, bet to pavadīs 16 iznīcinātāju ar radara un zemūdeņu atvaires ierīcēm. 4—6 kreiseri aizsardzībai pret lidmašīnām un ienaidnieka kuģiem un vismaz divi mazāki bazes kuģi ar iznīcinātājiem, kas visi kopā darbosies kā sevišķu uzdevumu flote. CVA-58 varēs uzņemt vienu veselu bumbvežu grupu, kādu ASV gaisa spēkiem ir pavisam 16. Tomēr viena labi mērķēta torpēdu serija vai tuvumā sprāgstoša atombumba arī šo milzeni spēs izsist no ierindas.

„Time"

Vienošanās par Ziemeļatlantika aizsardzibas paktu

Piecu Briseles pakta signatārvalstu — Lielbritanijas, Francijas, Beļģijas, Holandes un Luksemburgas — ārlietu ministru apspriedēs Parīzē, kas sākās pirmdien un nobeidzās otrdienas vakarā, panākta vienošanās, ka nepieciešami izveidot Ziemeļatlantika aizsardzības paktu, kurā bez piecām Rietumeiropas ūnijas valstīm piedalītos arī ASV un Kanāda. Ārlietu ministri, kas veido ūnijas pastāvīgo konsultātīvo padomi, arī vienojušies par tālāko ricību šai jautājumā.

Bez tam nolemts dibināt lietpratēju komisiju, kas pārbaudīs saimnieciskos un financiālos jautājumus, kam sakars ar Rietumeiropas ūnijas valstu aizsardzību. Otra speciāla komisija pārbaudīs dažādus priekšlikumus Eiropas valstu sadarbībai, to vidū ierosinājumu par Eiropas parlamentu un par Eiropas valstu padomi. Ziemeļatlantika aizsardzības pakta lietas tālāk virzīšana uzdota piecu valstu vēstniekiem ASV.

Par Rietumeiropas ūnijas konsultātīvās padomes apspriedēm un atzinumiem Lielbritanijas ārlietu ministrs Bevins vakar Parīzē oficiāli informēja ASV ārlietu ministru Maršalu. Pēc aģentūru ziņām, Bevins ar Maršalu bez tam esot apspriedušies par tālāko ricību Berlīnes jautājumā, par vispārējām Vācijas problēmām un par Italijas kolonijām.

BBC

Kas notiks tālāk

(Turpinājums no 1. lpp.)

UN kopsapulcei, būtu bijis jāizšķir sešu neitrālo valstu pārstāvju sanāksmei šīs nedēļas sākumā. Bet nav ne mazāko cerību, ka Maskava piekristu UN kopsapulces atzinumiem, ja Drošības padomes lēmumu vienīgā reakcija bijusi vienīgi Višinska veto.

Pašreizējā situācijā lielākās briesmas ir apstāklī, ka Maskava varētu pārvērtēt rietumvalstu daudzkārt pārbaudīto miera gribu. Kā otrdien izteicās BBC komentātors Kristofers Dikls, tad atbilde jautājumam „Kas būs tālāk?" atkarīga no atbildes uz jautājumu „Kādi īsti ir krievu tālākie mērķi?" Par tādiem savā laikā apzīmēti: 1) visas Vācijas pārvaldīšana, 2) Rietumvācijas atjaunošanas sabotāžā, 3) rietumu sabiedroto izspiešana no Berlīnes. Bet, ja visas pasaules sabiedriskā doma būtu nostājusies aiz ASV, tad varētu pienākt brīdis, kad Maskavai pasaka: Līdz šai vietai un ne tālāk!

Vismazāk cerību politiķi veltī iespējai, ka Berlīnes jautājumu nodotu UN kopsapulcei. Kaut arī, ievērojot rietumvalstu līdzšinējos miermīlīgos nodomus, tas būtu normāli sagaidāmais tālākais rietumnieku solis, rezultāti tam tomēr paredzami niecīgi, jo UN kopsapulce gan var pieņemt atzinumus un nosodīt Padomju Savienības rīcību, bet tā nespēj izšķirēji ietekmēt Maskavas rīcību.

Pēc „Newsweek" domām, krievi nodomājuši galveno pārbaudi atstāt ziemas periodam, lai redzētu, vai arī tad rietumu sabiedroto gaisa tilts spēj sevi attaisnot.

BBC, AZ, NZ, N

DAŽOS VĀRDOS

Uz Maskavu oktobra revolūcijas svētku svinībām 7. novembrī aicināts arī Vācijas padomju joslas SED otrais priekšsēdis Grotevols un „Vācu tautas kongresa" prezidijs.

Algu paaugstinājumu par 5—30 proc. Berlīnes krievu sektora pilsētas darbiniekiem, skaitot ar 1. novembri, pieteikušas krievu iestādes. Berlīnes magistrāts apsver līdzīgu algu paaugstinājumu arī rietumu sektoros.

Jaunas 1 feniņa monētas gatavo Štutgartes naudas kaltuve.

180.000 amerikāņu cigaretšu Minchenes kriminālpoliicija atradā kāda autobusa slepenā nodalījumā. Autobusam bija paredzēts brauciens uz Ziemelvāciju.

500 kg smaga nesprāgusi aviācijas bumba atrasta pie Nirnbergas galvenās stacijas vienu pēdu zem zemes vietā, kur četrus gadus no vietas pāri staigājuši tūkstošiem cilvēku un braukuši automobiļi.

Par 5 dolariem sanfranciskietis Brauns iekļāja nozagtu vijoli, kas izrādījās īsts Stradivarija instruments 10.000 dolaru vērtībā. Kad zaglim tiesa piesprieda cietuma sodu, viņš „pēdējā vārdā" lūdza, lai vijoles īpašnieks, agrākais Londonas simfoniskā orkestra mūzikis Bils, kaut ko uzspēlē uz slavenās vijoles. Šo vēlēšanos Bils arī izpildīja, pie kam visskaļāk applaudēja notiesātais.

Par Ždanovu pārdēvēta Azovas jūras ostas pilsēta Mariupole.

Ar 1. novembri Vācijas rietumoslās atcelti visi telegrammu satiksmes ierobežojumi ar ārzemēm. Ar to pašu datumu pasta saiņu satiksme, ko jau 1. oktobrī jūtami paplašināja, atjaunota arī ar Grieķiju, Turciju, Argentīnu, Austrāliju un Kanādu. Pielauti parastie pasta saiņi līdz 10 kg, kas padoti muitas kontrolei.

Gandrīz puse augstāko virsnieku polu armijā aizstāta ar poliski runājošiem krieviem, ziņo „Newsweek".

Novērst zibeni un tā samazināt mežu ugunsgrēkus esot iespējams pēc amerikāņu meteorologa Šefera metodes, kas kluva slavens pirms 2 gadiem, radot mākslīgu lietu un sniegu ar mākoņos no lidmašinas izkaisītu sausu ledu. Arī zibeni varot novērst, šādā pašā ceļā mākoņus pārvēršot lietū vai sniegā vai arī cirrus mākoņos, kas zibeņus nerada.

5 virsķīgākie vīrieši ASV, pēc kādas 40 ilustrātoru grupas atzinuma, esot filmu aktieris Klārks Gebls, viņa kollēģa Mitčūrs, dziedonis Džeks Smits, kādas Klīvlendas bērzbola vienības menedžers Budro un republikāņu viceprezidenta amata kandidāts Irls Vorrens.

Viskijs no sipoliem

Atceroties veco japāņu tirdzniecības saukli: „Mēs varam izgatavot visu no nekā", Osakas rūpnieki pavēstījuši, ka šais Ziemsvētkos apgādās kā amerikāņu okupācijas spēkus, tā pašus japāņus ar jaunu viskija šķirni. To vairs neizgatavos no labības vai rīsa, bet no — sipoliem. Dzēriens garantēti būšot stiprs un neodīšot pēc sipoliem. Japāņiem šai ziņā ir jau lieli piedzīvojumi. Agrāk tie pratuši izgatavot viskiju arī no špinātu biezeņa destilātiem, redīsiem un lokiem.

Sensācionāla Zeidlica ģenerāļa bēgšana

Angļu licencētais Berlīnes laikraksts „Telegraf" otrdien sensacionālā ietērpā sniedza ziņu, ka uz Rietumvāciju aizbēdzis viens no ģenerāļa Zeidlica augstākajiem štāba virsniekiem — kāds ģenerālis, kura vārdu neizpauž. Līdz ar viņu aizbēgušī vēl divi citi augstāki virsnieki. Visiem trim bijuši paredzēti svarīgi uzdevumi krievu joslas policijas jeb t. s. „Zeidlica armijas" organizēšanā. Dezertējušais ģenerālis tikai pirms divām dienām esot ieradies no Padomju Savienības.

Padomju iestādēm pašā pēdējā laikā esot radušās bažas par to, vai no agrākajiem vācu kara gūstekņiem komplektētā austrumu joslas „policija" uzskatāma par pietiekami uzticamu. Par spīti stingrai izolācijai, šie „policisti" esot izkontrabandējuši no kazarmām informāciju, ka atrodoties zem stingra spiediena un labprātīgi nebūtu ar mieru stāties pretim saviem tautiešiem, kas noskaņoti pret padomju režīmu.

Pēc citām ziņām, arī Berlīnes krievu sektora policijas šefam Markgrafam, ko minēja par vienu no iespējamiem padomju joslas policijas vadītājiem, krievu iestādes neuzticoties, uzskatot viņu joprojām par Padomju Savienības gūstekni, tāpat kā pārējos „Brīvās Vācijas" komitejas un Zeidlica policijas locekļus. Sagaida, ka Markgrafu pārcels kādā amatā uz padomju joslu. Krievi neuzticoties pat pašam Zeidlicam, un pēc padomju joslas policijas galīgas noorganizēšanas esot paredzēts arī viņu „nolikt uz ledus". AZ, GZ

Francijā laiž darbā tankus

(Turpinājums no 1. lpp.)

nieki, pārtraucot darbus, būtu vadījušies pēc kādiem politiskiem apsvērumiem. Viņu oficiālais organs „L'Humanite" tomēr svētdien rakstīja, ka „pašreizējās ciņas mērķis ir ne vien aizsargāt strādnieku intereses, bet arī gādāt par nācijas interesēm".

Daudzi laikraksti pašreizējo stāvokli Francijā salīdzina ar to laiku, kāds bija priekš Napoleona nākšanas pie varas. Sociālistus un centra partijas varētu uzskatīt par žirondistiem, bet komūnistus par jakobīniem. Arī tagad, tāpat kā toreiz, daudziem bail no „ģenerāļa". Bet fakts esot tas, ka aiz De Golla tomēr stāv 40 proc. iedzīvotāju.

BBC, BB

INTERNACIONĀLIZĒJOT ĶĪLES KANĀLI, DĀŅI CER PALIELINĀT SAVU DROŠĪBU

Literārajā un politiskajā žurnālā „The Norseman", kas veltīts Ziemeļeiropas problēmām, dāņu rakstnieks un žurnālists barons Šafalickis de Mukadells publicējis rakstu, kurā prasa internacionālizēt Ķīles kanāli, pakļaujot to UN pārvaldei. Abās pusēs kanālim būtu radāma drošības josla, ko okupētu starptautisks karaspēks. Tā kā panāli varētu apdraudēt vispirmā kārtā no gaisa, tad tur būtu jāstacionē iznīcinātāju lidmašīnas, ko atbalstītu spēciga zenītartilerija un varbūt vēl speciāli nocietinājumi.

Jaunais dāņu žurnālista ierosinājums raksturo Dānijas bažas par savu drošību. Kaut gan Dānija aizsardzības jautājumos cenšas saskaņoties ar pārējām Skandināvijas valstīm, to atšķirīgā ģeografiskā stāvokļa dēļ intereses nav gluži vienādas, un plāni par Skandināvijas ūnijas organizēšanu līdz šim nav devuši reālus panākumus. Tādēļ dāņi uzskata, ka viņiem pirmā kārtā tomēr būtu jādomā par savu īpatnējo stāvokli un tam jāpiemēro savi aizsardzības plāni. Dāņu žurnālista plāna reālizēšanā dāņi, kā redzams, saskata līdzekļi, kā daļēji nodrošināt sevi vismaz no sauszemes puses, jo tādā gadījumā varbūtējam uzbrucējam būtu jārēķinās ne vien ar Dāniju, bet ar starptautisku organizāciju.

DM

Valsts tribunāla atklāšana neatkarības svētku priekšvakarā

ČECHOSLOVAKIJĀ AIZLIEGTS IZLIKT MASARIKA UN BENEŠA GIMETNES

Čechoslovakija šodien svin savus neatkarības svētkus. Šogad patiesībā tās būs tikai atmiņas par neatkarību, jo komūnistu valdības jaunie rīkojumi cenšas notušēt un noliegt visu, kas atgādina bijušos laikus. Gotvalds mēģina izdzēst no atmiņas arī to cilvēku nopelnus, kuru dēļ pēc otrā pasaules kara radās Čechoslovakijas republika. BBC ziņo, ka visiem Prāgas veikalu īpašniekiem dots rīkojums neizlikt skatlogos Tomasa Masarika un Beneša ģimetnes. Čechu tauta šos abus vīrus visos laikos uzskatījusi par neatkarības simboliem, ko tagad komūnisti cenšas aizstāt ar Marksa un Ļenina dogmām.

Otrs drastiskais rīkojums attiecas uz sokoliem, kam neatkarības dienā aizliegts valkāt formas tērpus un piedalīties gājienos slēgtās ierindās. Viņu vietā valdība pavēlējusi ierasties Prāgā fabriku policijai, kas laikam sastādīs „jaunās brīvības" demonstrantu galveno masu. Aizliegums sokoliem piedalīties neatkarības svētku svinēšanā ir sevišķi sāpīgs čechu tautas pašapziņai. Populārā vingrotāju organizācija vienmēr bijusi Čechoslovakijas nacionālais balsts un visās manifestācijās līdz šim tai ierādīta ievērojama loma.

Tieslietu ministrs Cepicka pirmdien oficiāli atklāja valsts tribunālu, kas nodibināts pēc jaunā „tautas republikas aizsardzības" likuma pieņemšanas. Tribunāla kompetencēs ietilpst iztiesāt noziegumus pret „tautas demokratiju" un Padomju Savienības ienaidniekiem. Sodīs arī visas tās personas, kas izturēsies „nedraudzīgi" pret Maskavu. Tiesas sēdes būs slēgtas. Ārzemju preses pārstāvji, kam vēl atlauts darbotīes Prāgā, par zīmīgu parādību uzskata valsts tribunāla atklāšanu tieši valsts neatkarības svētku priekšvakarā. Komūnistu valdība ar to netieši likusi saprast, ka visus režīmam naidīgos demonstrantus sagaida bargi sodi.

BBC

Kominforms sācis arī saimniecisku ofensīvu

Amerikāņu diplomātiskā un izlūkošanas dienesta informācija liecinot, ka kominforms sācis plašu saimniecības ofensīvu visas pasaules mērogā, ziņo „Newsweek". Ofensīvai, kā vadot no Kremļa, esot trīs galvenie mērķi: radīt politisku nedrošību pretkomūnistiskajās zemēs, kavēt Maršala plāna reālizēšanu un bloķēt ASV un Eiropas apbruņošanos. Daži svarīgi ofensīvas nozarojumi vērsti pret tādiem „koloniālapgabaliem", kā Malaju un Dienvidameriku, lai aizkavētu ASV no stratēģiski svarīgu materiālu iegūšanas un uzkrāšanas, vispirmā kārtā attiecinot to uz alvu un gumiju.

Ofensīva bez tam saistīta ar plašām „tīrīšanām" komūnistu partiju kadros ārzemēs; kominforms cenšoties atbrīvoties no „raksīšanga lida intellektuāliem". Operācijas tagad vairs uzticot tikai rūdītiem aģentiem, kas apmācīti padomju spiegošanas un politiskās sabotāžas skolā — Ļenina institūtā Maskavā. ASV esot pavisam 2000 šādu trenētu revolūcionāru.

Londonā saņemtas ziņas, ka arī Austrumafrikā gatavojoties sacelšanās, līdzīgas dumpjiem, kas šovasar izcēlās Dienvidaustrumāzijā. Komūnistu aktīvitāti dirigējot no padomju sūtniecības Adisabebā.

N

Kādā gadījumā Čerčils liktu sevi nošaut

Vinstons Čerčils otrā pasaules kara laikā bijis izplānojis pats savu nāvi gadījumam, ja viņam draudētu nonākšana vācu gūstā, kādā banketa runā paskaidroja agrākais okeana tvaikoņa „Queen Mary" kapteinis sērs Džemss Bisets, kas kara laikā bijis atbildīgs par trim britu premjēra braucieniem ar „Queen Mary". Katru reizi bijusi sagatavota īpaša glābšanas laiva, kuras apkalpei būtu jārūpējas par Čerčilu gadījumā, ja kuģim draudētu grimšana. Bez tam vienam kuģa apkalpes loceklim bijis uzdevums dežūrēt pie Čerčila ar pieladētu pistoli un nošaut viņu, tikko krišana vācu gūstā liktos neizbēgama. Kad Čerčilam par Biseta runu pa telefonu apvaicājās reportieri, Čerčils paskaidroja, ka šī runa viņam zināma, bet viņam neesot nekādu komentāru pie tās.

DM

Anekdots

D'Anuncio bieži pukojies par frančiem, ka tie nevīžo pilnīgi izmantot savu valodu. Kādreiz viņš teica Anatolam Fransam:

„Jūs lietojat tikai 5000 vārdu, bet franču valodā ir 40.000 vārdu. Saviet, ko jūs darāt ar pārējiem 35.000?"

LIEPĀJAS PĒDĒJĀ DIENNAKTS

Šī raksta autors izbraucis no Liepājas kara ostas četras stundas pēc tam, kad 8. maijā kapitulēja vācu karaspēks „Kurzemes cietoksnī" un Liepāju kopā ar pārējo Kurzemi ieņēma padomju karaspēks. Viņš tēlo personīgus piedzīvojumus pēdējā diennaktī pirms izbraukšanas, nepretendēdams uz to, ka tēlojums sniegtu pilnīgu ainu par politiskajiem un militārajiem notikumiem tai Latvijas daļā, kur karš turpinājās visilgāk. Taču arī personīgajos piedzīvojumos un sarunās ar Liepājas iemītniekiem atspoguļojas politiskie notikumi vai vismaz to atblāzma, kas var interesēt ikvienu trimdinieku.

Gandrīz visu dienu bijām braukuši pa putekļainajiem Kurzemes jūrmalas ceļiem, kas vijas cauri paugurainajam apvidum kā gaiši iedzeltenas lentas. 1945. gada 7. maija pievakarē bijām Liepājā. Pusstundu vēlak sēdēju toreiz vienīgā Liepājas laikraksta „Tēvija" redakcijā.

„Rīt, pulksten divos pēc pusdienas, Kurzeme kapitulēs."

Saule laidās uz rietu, kļūdama arvien sarkanīgāk. Iedzeltena dūmakainā šķidrautā, kas tik raksturīgs Liepājas novakarēm. Sīks stars izlauzās cauri Raiņa parka lapotnei, ieslīdēja pa vagona logu un apstājās itin kā trīsēdams uz lielās kartes, kur ar adatām bija nospraustas frontes līnijas. Amerikāņu un angļu līnijas pat uz kartes šķita baigi tālu no nelielā plankuma Baltijas jūras austrumu krastā, kur atradāmies mēs. Lībeka un Šlezvigas-Holšteinas ostas bija tuvākie punkti, kas nebija padomju rokās.

„Jā," atkārtoja vientuļais redaktors ar sagurušo, novītušo seju, „rīt, pulksten divos pēc pusdienas, Kurzemes cietoksnis kapitulēs."

„Un tad?"

Redaktors paraustīja plecus.

„Vēl vakar vakarā tepat netālu no Liepājas jūras krastā nošāva veselu grupu augstāku virsnieku, pulkvežus un pat kādu ģenerāli no virspavēlnieka štāba Kuldīgā. Viņi bija atbraukuši vairākos automobiļos, paziņojuši krasta sardzei, ka izbrauks, lai izdarītu kādus pētījumus jūrā. Var jau būt, ka viņi arī būtu tikuši projām, ja nebūtu līdz pat pēdējam mirklim bijuši tipiski stulbi un iedomīgi prūši. Proti — viņi atstāja šoferus malā. Tie sašutuši devās taisni uz tuvāko slepenās kara lauka policijas iecirkni, un stundu vēlāk turpat krastmalā visus astoņus bēgot sakerstos virsniekus nošāva."

„Tātad joprojām nekā?"

„Laikam gan nekā."

„Un ziņa, ka kapitulācija notiks rīt pēcpusdienā ir pilnīgi droša?"

„Droša. Vari pajauties."

„Vai avīzē arī būs paziņots?"

Dziļi izvagotajai redaktora sejai pārskrēja reizē sāpīgs un nicināšanas pilns smaids.

„Avīzē?! — Avīzē jāiespiež, lūk, šis te paziņojums par obligāto darba klausu kārtību liepājniekiem 8., 9. un 10. maijā".

Atcerējos iepriekšējo svētdienu, kad Ventspilī notika Kārlim Zariņam veltīta literāra pēcpusdiena. Šī sarīkojuma laikā piepeši kāda sabiedrībā pazīstama dāma, populāras rakstnieces radiniece, iesteidzās zālē ar ziņu, ka tikko pa radio pavēstīta vācu spēku kapitulācija. Neviens neapšaubīja ziņu, bet pēc brīža Ventspils avīzes redaktors karātavu humora noskaņojumā aicināja visus pazīstamus pie sevis uz mājas viesībām. Tikai tad, kad šis uzdevums redaktora dzīvoklī bija jau pa pusei paveikts, kāds iedomājās atgriezt radio. — „Sabiedrotie atkārtoti prasa Vācijas kapitulēšanu bez noteikumiem!" ziņoja radiofons.

„Vai tiešām esi pārliecināts par to, ka šoreiz tas nav baumotāju joks," to atcerēdamies, es tagad prasīju Liepājas redaktoram.

„Nē. Es gan nevaru pateikt pa kādiem ceļiem šī ziņa atnākusi, bet šoreiz tā ir nopietna. Bez tam šķiet, ka par spīti oficiālajai slepenībai Liepājā vairs nebūs cilvēka, kas to jau nezinātu."

„Un ko tu domā darīt, kad rīt pēcpusdienā te ieradīsies politruki?"

Redaktors brīdi skatījās uz mani un tad paraustīja plecus.

„Tēvijas" redakcija un spiestuve Liepājā atradās vilcienā. Tas nebija līdzīgs tiem grezni iekārtotajiem frontes laikrakstu speciālvilcieniem, ar kuriem vācieši bija lepojušies drīz pēc austrumu kara gājiena sākšanās. Nē — visa vilciena sastāvā bija tikai viens pasažieru vagons, vecs Latvijas dzelzceļu 3. klases vagons, kura vienā galā uz soliem pa nakti gulēja tehniskais personāls, bet otrā galā starp kupeju soliem bija iebīdīti galdi un ierīkota redakcija. Vienā preču vagonā bija papīra nolīktava, otrā divas saliekamās mašīnas un rokas saliktuve, trešā uzstādīta neliela ātrspiede, kas, vakarā iesākusi, parasti līdz rītam bija paveikusi visai Kurzemei domāto 10.000 eksemplāru iespiešanu. Viss laikraksts jau bija tikai viena lapa — ievadraksts, daži bēru sludinājumi, bez tam tikai oficiālie vācu aģentūras DNB ziņojumi. Cita nekā iespiest neļāva. Bet arī par šo lapiņu ļaudis maksāja ar olām, taukiem vai ar maizi. Naudai jau kopš marta beigām, kad Liepājā par paciņu vācu cigarešu maksāja 350 marku, vairs nebija vērtības.

Raksturīgākais piemērs naudas bezvērtībai laikam bija Liepājas radiofona latviešu darbinieku stāsts par fantastiskajiem ziedojumiem, ko saņēma par skaņu plašu noraidīšanu tā sauktajos „vēlējumu koncertos". Pat vācieši, kas laikam dievinājuši marku un feniņu, tagad svaidījās ar ostmarkām. Kāda neliela vācu kara kuģīša apkalpe aprīla beigās bija piesūtījusi radiofonam 40.000 marku ar lūgumu noraidīt vienu pašu populāru grāvēju, ko arī bez ziedošanas radiofons spēlēja vai katru dienu. Katrs apkalpes loceklis bija ziedojis pa 1000 markām.

Saruna ar redaktoru bija galā. Atvadījos un izkāpu no vagona. Jau visu 1944./1945. g. ziemas otro pusi un pavasari savādais vilciens stāvēja uz sliedēm pie Raiņa parka, kas gan parku atgādināja vēl tikai ar to, ka augstu pret debesīm šļējās sirmi koki. Koku pavēnī, kur kādreiz bijuši kājceliņi un zāļu laukumi, viss bija izrakņāts un savandīts. Parka vidus bija pārvērsts par municijas krautuvi, un visapkārt tam atradās lielākas un mazākas patvertnes pret gaisa uzbrukumiem.

Lēniem soļiem devos vecā tilta virzienā, lai nokļūtu Vecliepājā. Nē — pa šiem mēnešiem, kopš biju prom Kurzemes vidienē, nekas sevišķi mainījies nebija. Kas gan varēja mainīties? Visa Jaunliepāja jau pirms tam bija gandrīz viena vienīga drupu kaudze. Plašais kvartāls uz jūras pusi no Brīvības ielas, kas šķeļ Jaunliepāju, virzīdamies no tilta uz staciju, bija jau sen pilnīgi slēgts jebkādai satiksmei. Tur nebija vairs neviena vesela nama. Vēcā tirdzniecības osta izdegušu noliktavu skeletu ielenkta. Lielo gaisa uzbrukumu laikā ap Ziemsvētkiem ostas kanālī reiz vienā pašā naktī kā lāpas dega septiņi kuģi. Tad nāca daži veseli nami Vecliepājas malā un atkal plašais drupu lauks ap kādreizējo Rožu laukumu. Vienīgi Trīsvienības baznīcas pastuprais tornis joprojām noraudzījēs uz postažu no augstumiem un tinās zeltītajā Liepājas dūmakā.

Bet viss tas bija tā jau tad, kad nēdējo reizi Liepāju atstāju. Ziemas vidū krievi bija centušies sabombardēt ostu un cietoksni ar joni. Kaut arī liepājnieki četrmotorīgos amerikāņu supercietokšņus nedabūja redzēt, viņi dažu labu reizi piedzīvoja divaino sajūtu, kad visa zeme līgojas bumbu sprādzienos. Reiz kādā diennaktī vācu iznīcinātāji un zenītartileristi nogāza ap simts padomju bumbvedēju. Tā gan, protams, bija tikai maza daļa no tiem, kas uzlidoja.

(Turpinājums sekos)

Krustvārdu mīkla

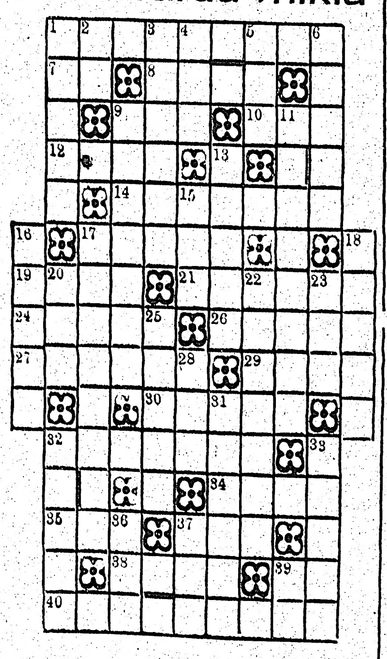

Līmeniski: 1. Jautrs sarīkojums. 7. Ziņu aģentūra. 8. Komfortabls. 9. Esme. 10. Labu laiku atpakaļ. 12. Edina. 14. Štats ASV. 17. Virieša vārds. 19. Aizlūga piederumi. 21. Sievietes vārds. 24. Mūzikas instruments. 26. Sakalst. 27. Pataisīta. 29. Vasarā novērojama dabas parādība. 30. Ieapaļš. 32. Bijība. 34. Kalni Dienvidamerikā. 35. Rokturis. 37. Sīks *organs*. 38. *Galvaspilsēta* Eiropā. 39. Izsauciens. 40. Caurspīdīgs ģipss.

Stateniski: 1. Ratu daļa. 2. Satiksmes vārds. 3. Seno laiku valdnieks. 4. Laikmets. 5. Grieziģs. 6. Slavena literātūras persona. 9. Slēpts izsmiekls. 11. Rati. 13. Radinieces. 15. Darināt kamolu. 16. Smagums. 17. Durstīgs. 18. Kokmateriāli. 20. Upe Krievijā. 22. Populāras kino aktrises vārds. 23. Oksidējas. 25. Dabiska aka. 28. Ierocis. 31. Uzbrukumi. 32. Literāra sacerējuma veids. 33. Seno latviešu tilpuma mērs. 36. Laukā. 37. Virieša vārds. 39. Satiksmes vārds.

Helmūts Ozoliņš †

Mūsu riteņbraukšanas sporta speciālisti bija nedalītās domās, ka talants, kādu esam gaidījuši daudzus gadus, beidzot saskatāms Helmūta Ozoliņa personā. Savus pirmos izcilos panākumus viņš guva 1944. g. vasarā, būdams tikai 18 gadus vecs. Puiša tēva mājas atradās Ādažos, netālu no Senču sila velodroma, kur sportists ik dienas trenējās jau tūlīt pēc saules lēkta. Ozoliņa braucienos bija tik daudz dinamikas un jau arī pietiekamas taktiskās prasmes, ka pat jaunā riteņbraucēja uzvarētie vecie čempioni neslēpa savu izbrīnu. Ir tāpēc ļoti skumji ziņot, ka Helmūts Ozoliņš 17. oktobrī Kvebekā miris. Viņš bija tikko ieradies Kanādā un no dzīves šķīries pēc komplikācijām, kas radušās izdarot aklās zarnas operāciju. Nelaikis dzimis 1926. g. 3. maijā un mums zudis 22 g. vecumā. Vācijā viņš dzīvoja Bavārijā, Mildorfas nometnē. Kad pēdējo reizi sportistu izdevās satikt, tas bija 1946. g. vasarā, viņš tik ļoti cerēja vēlreiz redzēt tēva mājas . . .

A r n. Š m.

Mūsu ledushokejisti sāk jauno sezonu

Novembra pirmajās dienās Vācijā sāksies jaunā sezona ledushokejā. HC. Augsburg vien. arī šogan spēlēs latvieši R. Blukis, A. Ansons, V. Kleinops un H. Norītis, bet E. Koneckis un R. Veide, kas visu vasaru trenējušies kādā saldētavā, darbosies EV. Krefeld sastāvā. R. Blukis un V. Kleinops kļuvuši veikalnieki, pirmais Sillenbuchā, bet otrais Eslingenā. Vācijā vairs nav O. Rituma, kas pavasarī saistījās darbos Beļģijā.

2000 SKATĪTĀJU UN 0—10 ZAUDĒJUMS

Zviedrijas baltiešu futbolistu pirmā kopējā uzstāšanās pret zviedriem izrādījās nesekmīga. Sacensībā ar zviedru futbola lielpilsētas Norkepingas otro labāko vienību Sleipers nācās zaudēt 0—10 (0—3). No latviešiem spēlēja Krastiņš, Klaišis, Spāks, Raits un Viegliņš. Sacīkstē bija 2000 skatītāju. Zviedru presē lasāms, ka baltieši izvēlējušies pārāk spēcīgu pretinieku.

A r t. G r a u d i ņ š

AR KAILĀM KĀJĀM LĒC 1,80 M!

Treniņos ļoti neatlaidīgais un fiziski spēcīgais latviešu vieglatlēts Rūdolfs Lejēns 17. okt. Memingenā šogad jau trešo reizi laboja savu sasniegumu augstlēkšanā, šoreiz pārlēcot 1,80 m. Šo rezultātu, kas ir otrais labākais 1948. g. sezonā trimdā, sportists realizēja, lēcot kailām kājām un samērā sliktā laukumā.

A. B.

VALKAS VIEGLATLĒTU 1948. G. MEISTARI

Valkas nometnē izauguši vairāki vieglatlēti, kas guvuši ievērību visas mūsu trimdas sporta dzīves apjomā. Aizvadītajā sezonā izcilākos rezultātus sasniedza Kazimirs Upenieks (uzņēmumā), bet sieviešu sacensībās Velta Bebre, kas nu jau ir ceļā uz Franciju. Nometnes meistarsacīkstes notika vairākos posmos. 100 m uzvarēja A. Gaiķis 12,3 sek.; 800 m K. Upenieks 2:05,0 min.; 200 m barj. K. Upenieks 28,3 sek.; 400 m barj. K. Upenieks 60,1 sek.; tāll. J. Baltauss 5,49 m; augstl. G. Kalniņš 1,67 m; diskā A. Pāvuliņš 33,60 m; šķēpā G. Krautmanis 47,88 m; pieccīņā K. Upenieks apm. 2200 p. (tāll. 5,92; 200 m 25,4; šķēpā 26,37; diskā 25,63; 1500 m 4:28,0). Sieviešu sacensībās 60 m V. Bebre 8,6 sek.; 100 m V. Bebre 14,1 sek.; 80 m barj. A. Kažoka un M. Iesaliņa 14,9 sek.; 4×60 m Purviņa, Bērziņa, Arājuma un Iesaliņa 35,3 sek.; tāll. V. Bebre 4,46 m; augstl. V. Bebre 1,27 m; lodē V. Bebre 9,22 m; diskā V. Bebre 34,24 m; šķēpā D. Bērziņa 19,15 m; pieccīņā A. Kažoka apm. 1489 p. (100 m 14,6; augstl. 1,28; lodē 8,11; tāll. 4,01; šķēpā 15,75). Pārbaudes sacensībās pieccīņā V. Bebre sasniedza apm. 1957 p. (100 m 14,0; augstl. 1,35; lodē 9,10; tāll. 4,51; šķēpā 21,31) un šķēpā 23,83 m, bet L. Vimba skrēja 100 m 14,0 sek. un Bebre, Vimba, Kažoka un Iesaliņa 4×100 m 56,9 sek. Pārbaudē vīriešiem U. Zodiņš veica 1000 m 3:05,3 min.

A. L i r u m s

Sensācionāla prāva

atklāj pēckara morālo sabrukumu

Augstākā militārā tiesa Minchenē par slepkavību sodījusi ar nāvi 17 g. veco vācieti Vilfrīdu Helmu. Tiesas prāva raksturīgi atsedz pēckara morālo pagrimumu un ir brīdinājums zemiskām tieksmēm, kas parasti jo stipras ir tieši pēc lieliem satricinājumiem.

Lēnām Vilfrīds Helms izstiepa rokas, sapņieda cieši delnas, saliecās uz priekšu un ar delnu malām zibenīgi sita pa priekšā sēdošā vācu kriminālierēdņa skaustu. Ierēdnis sakņupa. Auto vadītājs amerikānis Valters Snaiders redzēja, ka blakus sēdētājs noslīgst bezsamaņā.

„Nolādēts, tas puisis ir atbrīvojies," viņam iešāvās galvā. Vienmuļajā braucienā pa autoceļu viņš gandrīz bija aizmirsis, ka aizmugurē sēž nozieddznieks, jā — pat slepkava, kura rokas bija dzelžos. Skaidrs, ka viņš no tiem atbrīvojies. Kaut kas bija jādara; vispirms jāsamazina ātrums, citādi auto ieskries grāvī. Uzmanīgi viņš samazināja gaitu un mazliet piebremzēja, tai pašā laikā sniegdamies pēc lielās Kolta pistoles pie kreisajiem sāniem. Tad pēkšņi arī viņa skaustu ķēra ass sitiens. Viss satumsa, arī Snaiders zaudēja samaņu.

Vilfrīds Helms pārrāpās sēdeklim, pastūma Snaidera ķermeni mazliet sāņus, piedeva gāzi un iebrauca smago Pakardu tuvējā mežiņā. Tur viņš ar Snaidera pistoli raidīja vairākus šāvienus vācu ierēdnim Eichingeram, bet Snaideram sadūra kaklu. Tad uzvilka Eichingera kurpes un Snaidera svārkus, iztukšoja abiem nogalinātajiem kabatas un aizdedzināja auto benzīna tvertni. Kad dažas stundas vēlāk notikuma vietā pie Firstenfeldbrukas ieradās policija, Snaiders un Eichingers bija pāroglojušies jau gandrīz līdz nepazīšanai. No mašīnas bija atlicis tikai skelets. Uz auto grīdas, pie aizmugures sēdekļa, gulēja saslēgti roku dzelži.

Amerikāņu iestādes tūlīt izziņoja trauksmi. Katrs policijas postenis rietumu joslās saņēma zīmīti ar 1948. gada 9. maija datumu un sīku divkāršā slepkavas aprakstu. Ik laikrakstā bija redzams Helma attēls, bet pilsētās un laukos izlīmēja plakātus, kuros par slepkavas uzrādīšanu piesolīja 70 Care saiņus un 70.000 reichsmarkas.

Meklēto neatrada.

Amerikāņu kriminālā policija Minchenē pa tam savāca visas iespējamās ziņas par Helmu. Izrādījās, ka 1945. gadā viņš 14 gadus vecumā kā bēglis ieradies rietumu joslās no Drezdenes un sācis strādāt pie kādas amerikāņu armijas vienības Ridesheimā par virtuves zēnu. Viņš sadraudzējies ar karavīru Edvardu Frekingu un ļoti cenzdamies iemācījies angliski. Tad izdevīgā gadījumā Frekingu nogalinājis. Tā laika vēl juceklīgā stāvokla dēl slepkavība palikusi neatklāta. Helms ar Frekinga dokumentiem un dolariem aizbraucis uz Mincheni, kur īsu laiku dzīvojis jautru dzīvi. Bet dolari drīz aptrūkuši. Helms nu vispirms mēģinājis nozagt kādu džipu, bet nokerts un nogādāts policijas iecirknī, kur uzrādīja dokumentus uz Frekinga vārda. Tātad amerikānis un vācu policija nodevusi Helmu amerikāņu ģenerālkonsulam Minchenē, kas par pareizāku atzinis viņu tūlīt nosūtīt atpakaļ uz Savienotajām Valstīm. 1947. gada pavasarī Helms šķērsojis okeānu.

Ņujorkā amerikāņu policijas biroja ierēdņi tomēr driz vien konstatēja, ka Helms ir ārzemnieks un pieprasīja, ka tam jāatgriežas Vācijā. Pēc īsa izmeklēšanas apcietinājuma Frankfurtē, Helmam atkal izdevās izkļūt brīvībā. Otru reizi viņš brauca uz Mincheni un pazuda kā nebijis. Tikai šīgada martā viņš nonāca atkal policijas rokās, kad nesekmīgi bija mēģinājis ielauzties amerikāņu slimnīcā. Izmeklēšanā atklājās, ka Helms nogalinājis Frekingu, kādēļ viņu nodeva amerikāņu kriminālās policijas rīcībā. Bet gluži nesaprotamā veidā Helmam trešo reizi izdevās izbēgt. Viņš nevilcinādamies atstāja Mincheni, lai paslēptos franču joslā. Maija sākumā detektīvi tomēr uzgāja viņa pēdas, apcietināja Helmu un nogādāja uz Visbadeni. 8. maijā Snaiders kopā ar vācu ierēdni Eichingeru devās ceļā no Minchenes, lai Helmu atgādātu uz Bavāriju. Kad viņi nākamā dienā atstāja Visbadeni, Helms basām kājām un dzelžos saslēgtām rokām sēdēja auto aizmugurē. Viņam blakus bija novietojies Eichingers. Ceļā Eichingers mainīja vietu, lai blakus Snaideram uzsmēķētu cigareti. No priekšējā sēdekļa viņš nevarēja redzēt, ka Helms nomauc roku dzelžus.

Pēc tam Helms pazuda vēlreiz, līdz viņš Kaseles tuvumā uz ceļa bija apturējis kādu amerikāņu džipu un lūdzis, lai paņem viņu līdz. Helms bija tērpies amerikāņu karavīru uniformā. Kapteinis, kas sēdējis pie stūres, sācis runāties, kad piepeši, braucot cauri mazam mežiņam, Helms izvilcis pistoli, pielicis pie virsnieka krūtīm un pavēlējis apturēt auto. Kad kapteinis prasību izpildījis, Helms pavēlējis viņam atstāt mašīnu, atstāt, naudu, dokumentus, novilkt formu un pazust mežā. Kapteinis izpildījis pavēles. Helms mantas novietojis džipā, bet kapteinis apakšveļā palicis mežā. Tad Helms iesēdies mašīnā un aizbraucis.

Nedaudz vēlāk viņu pie Litjesu aizturēja bēgļu policijas ierēdņi. Spēle bija beigusies. Šīgada jūlija pirmajās dienās speciāla amerikāņu komanda triskārtīgo slepkavu nogādāja Minchenes cietumā.

Varšavā spekulē arī ar drupām

Varšavas spekulantiem radies jauns plaukstošs veikals ar karā sapostītu namu drupām, pateicoties pēdējam valdības rīkojumam, kas nosaka, ka priekšroka uz dzīvokļiem atjaunotos namos ir tiem, kas mitinājušies drupās jau priekš nama atjaunošanas. Spekulanti ar labiem sakariem attiecīgās iestādēs uzzinot, kurus namus valdība gatavojas atjaunot un tad paši uz īsu laiku apmetas drupās. Kad nams atjaunots, viņi pārdod savas pirmtiesības tiem, kam dzīvokļi patiesi vajadzīgi.

„Newsweek"

SLUDINĀJUMI

†

Š. g. 9. oktobrī Bad Minderas sanatorijā pēc ilgām un grūtām ciešanām aizgāja mūžīgā mierā

bij. karavīrs

ŽANIS ROŽKALNS

dzimis 1920. g. 25. decembrī Jēkabpils apriņķī, apbedīts Bad Minderas kapos 1948. g. 12. oktobrī.

Viņu mūžā piemiņā paturēs

Bad Minderas sanatorijas latviešu slimnieku pulciņš

†

Dzimtenē, Seces pagastā 1946. g. decembrī Dieva mierā aizgājusi

Olga Zālamane, dz. Andersone

dzimusi 1897. g. 17. martā Īles pagastā.

Tai baigajā posta pusē
Tu paliki viena, māt.

Sēro dēls un vedekla Anglijā un piederīgie dzimtenē.

Š. g. 15. novembrī iznāks

Jāņa Purapuķes

„SAVS KAKTIŅŠ, SAVS STŪRĪTIS ZEMĒS".

J. Soikāna illustrācijas. Cena DM 4,50. Atkalpārdevējiem atlaides. Grāmata pasūtināma: (24a) Lübeck, Hartengrube 25/27, Grosshandelsgesellschaft „TURĪBA".

(158)

HALLO! STOP!

Austrālijas džungļu iemītnieki, četri braši cukurniedru iznīcinātāji vēlas apmainīties vēstulēm ar daiļām tautietēm vecumā no 18 līdz 25 g. Vēlams foto. Mūsu vārdi: Džo 27, Džo 25, Arnis 23, Leo 19. Rakstiet: c/o Mr. Abbott, Hawkins Creek via Ingham, Old Australia.

(157)

BROKANA & DOVANA MĀCĪBU GRĀMATU IZDEVNIECĪBA

(14a) Esslingen/Neckar, „Fliegerschule",

piedāvā šādus jaunizdevumus:

Prof. Dr. Taurina Neorganiskā ķīmija (skolām un pašmāc.) DM 4.80
Dāboliņa sakārt. Rokas grām. zeltkaļiem un juvelieriem (rotēta) DM 5.20

Ierobežotā skaitā vēl piedāvājam šādus izdevumus:

Viduma Angļu valodas pašmācība ar atslēgu, 587 lpp. DM 8.50
Inž. Salmes Angliski-vāciski-latviska techn. vārdnīcu DM 2.80

Rotēti izdevumi:

Agr. Brode Kviesītis uc. Rokas grāmata lauksaimniekiem DM 4.50
Doc. Stankeviča un agr. Dambja Piensaimniecība II d. DM 4.—
Inž. Grietēna Ievads būvstatikā II d. DM 3.—
Viduma apstrādātā angļu valodas lasāmā grām. „Cockoo Time" DM 1.50
Mag. oec. Bankera Atvieglotā skaitļošana DM 1.—
Mag. oec. Labsvira un mag. jur. Blanka Pagastu pašvaldību grāmat- un darbvedība DM 3.50

Vairumā piedāvājam:

Vēstuļu blokus ar dzimtenes skatiem (Mokā 50 l. DIN A 4) DM 1.50
(Pa pastu piesūtām ne mazāk kā 10 blokus). Aploksnes 100 gab.

Pasūtinot pa pastu, lūdzam pieskaitīt pasta izdevumus. Grāmatu tirgotājiem parastā atlaide. (155)

„Sabiedrisko zinātņu" serijā izdotās

mag. iur. K. Vanaga

GRĀMATAS

Nr. 1 „Latvijas valsts satversme" ar komentāriem . . . . . DM 1.—
Nr. 2/3 „Pilsoņa personiskās un ģimenes tiesības" . . . . . DM 1.50

Dabūjamas L. RUMAKA grāmatnīcā: (13a) Nürnberg 2., Lager „Valka". (159)

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0.50 par piesūtīšanu; pasūtinot kolektīvi vairāk par 3 eks. — DM 2.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0.80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0.70 par vienslejīgas nonpareilles iespiedrindas aizņemto telpu. Darbs maksātgribošanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rahācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D.. Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

STAĻINS IE

Liela neapmierinātība padomju joslā

Organizējot policiju padomju joslā no militāras bāzes un apbruņojot to ar smagiem ieročiem, padomju okupācijas iestādes pārkāpj Potsdamas vienošanos, intervijā presei trešdien Berlīnē paskaidroja britu militārgubernators ģenerālis Robertsons. Ir pilnīgas ziņas, ka krievu joslas policijas spēkus, kas tagad ir ap 200.000 cilvēku, paredzēts divkāršot līdz 400.000 vīriem. Policiju apbruņo ar granātu metējiem, smagiem ložmetējiem un tankiem, kas ar Potsdamas nolīgumu nav ļoti noliegts.

„Es gan esmu dzirdējis par vispārēju neapmierinātības vairošanos padomju joslā, bet nedomāju, ka tā ir tik liela, ka attaisnotu šādu policijas formāciju izveidošanu," izteica britu militārgubernators. Tāpat viņš runāja par dzirdētiem plāniem okupācijas karaspēka atvilkšanai no Vācijas, atzīdams, ka tas varētu varētu būt viens atrisinājums. Tet būtu tomēr negudri izvākt okupācijas karaspēku, iekām nav drošības, ka vācu tauta ir tiešām brīva un nav padota kāda mazākuma spiedienam.

Angļu valdības pārstāvis ceturtdien paskaidroja, ka valdība neapsver iespēju atvilkt savus bruņotos spēkus no Vācijas. Ģenerāļa Robertsona izteikumi šinī jautājumā attiekot tikai viņa personīgās domas.

Policijas spēku organizēšanu krievu joslā trešdien komentēja arī Berlīnes amerikāņu sektora komandants brigādnieks Haulijs, norādīdams, ka tikai policiju pārvēršot par politisku instrumentu un savā okupācijas joslā iedzīvinot policijas valsts metodes.

Tā Rietumvāciju pārbēgušais aģitācijas Tīringijas tieslietu ministrs Otto trešdien Frankfurtē izteicās, ka neapmierinātība padomju joslā esot ļoti liela, tā kā reizēm rodoties iespaids, it kā būtu gaidāma sacelšanās. Brīvās vēlēšanās komūnisti iegūtu vairāk par 5 proc. balsu. Ja iegūtu tautā popularitāti, krievi atsauktu priekšlikumu par okupācijas spēku atvilkšanu.

BBC, BB, St

Pretkomūnistiskā solidārit

Padomju aizsardzības jautājumus nav izrīkot auditorijā, kur ir klāt komūnisti, paskaidroja kāds franču komūnālās sapulces labā spārna deputāts, kad komūnistu pārstāvji parlamenta aizsardzības komisijā pieprasīja, lai aizsardzības ministrs Ramadjē kā nekavējoties sniedz paskaidrojumus par Rietumeiropas ūnijas dibināšanas sarunām. Ar 19 pret 9 balsīm komisija komūnistu pieprasījumu noraidīja, atliekot Ramadjē uzstāšanos. Komūnistu frakcija protestēja, ka valdība bez parlamenta komisijas piekrišanas uzņēmusies tik saistības.

Francijas komūnistu partija cenšas aicināja franču tautu sabotēt Ziemeļatlantijas paktu, kas apdraud Francijas neatkarību un vērsts pret Padomju Savienību un „tautas demokratiju".

Pēc pieciu Briseles pakta valstu ārlietu ministru pēdējiem lēmumiem otrdienas vakarā Londonā runāja arī Viņš norādīja, ka Rietumeiropas aizsardzības organizēšanā un solidāritāte kalpo nevis kara, bet mieram. Šī solidāritāte palīdzot Rietumeiropai kopā ar rietumvalstīm radīt pasaulē varu, kas spētu nelespējamu jebkādu uzbrukumu.

Britu konservātīvo vadītāja vietnieks Lidens dominiju parlamentārietis Londonā izteicās ne tikai par ciešu imperijas sastāvdaļu sadarbību, bet arī Rietumeiropas valstu atbalstīšanu un sadarbību ar tām aizsardzības jautājumos. Savukārt komūnikē parlamentārieši atbalsta vienoto opoziciju pret komūnismu.

Francijas ārlietu ministra vietnieks Lovestons paskaidroja, ka pabeigta vesela virkne par Ziemeļatlantijas paktu, bet ASV vēl nav oficiālu Rietumeiropas